Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XIII. Celovec, petek, 25. oktober 1968 Štev. 42 (1376)

Državni praznik

naše domovine Avstrije

Jutrišnji 26. oktober bomo po vsej Avstriji obhajali kot državni praznik. Ob njegovi uzakonitvi je bilo povedano, naj bi ta praznik spominjal na tisti dan v letu 1955, ko je naša domovina po odhodu zasedbenih sil tudi formalno postala spet svobodna in neodvisna država ter je Avstrija proglasila svojo trajno nevtralnost. Vsebinsko pa je bila temu prazniku dodeljena naloga, da krepi in manifestira državno zavest vsega avstrijskega prebivalstva.

Tako v enem kot v drugem pogledu se v proslavljanje avstrijskega državnega praznika zavestno vključujemo tudi koroški Slovenci, ki smo kot lojalni državljani republike Avstrije svojo zvestobo domovini izpričali tudi v najtežjih trenutkih njene zgodovine, ko je bil ta patriotizem povezan s trpljenjem in žrtvami. Zato je povsem razumljivo, in naravno, da predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in drugih naših združenj vsako leto ob državnem prazniku sodelujejo pri polaganju vencev ob spomeniku, ki je bil postavljen v spomin in počastitev dragocenih žrtev za svobodo Avstrije.

Spomin na žrtve pa hkrati pomeni obveznost. Državni praznik nalaga tudi dolžnost, da zvesto čuvamo pridobitve ter nadaljujemo delo tistih, ki so za svobodo domovine in za lepšo bodočnost svojega ljudstva doprinesli največjo žrtev. V tem duhu izzvenijo vsakoletni proglasi vodilnih državnih in deželnih predstavnikov, ki ob državnem prazniku pozivajo avstrijsko ljudstvo na enotnost v skupnem prizadevanju za obrambo svobode in neodvisnosti domovine, za utrditev njenega demokratičnega ustroja in za zagotovitev splošne blaginje njenega prebivalstva.

V tem smislu tudi koroški Slovenci prispevamo svoj delež. S tem, da se potegujemo za dosledno prizadevanje in spoštovanje pravic, ki jih vsebuje državna pogodba kot sestavni del zvezne ustave, torej najvišjega zakona, katerega izpolnjevanje mora biti sveta dolžnost vsakega državljana, doprinašamo k pospeševanju demokratičnega razvoja in utrjevanja upravne ureditve v naši državi. Demokracija in pravičnost pa spadata med tiste temelje, na katerih je zgrajena svobodna in neodvisna republika Avstrija. Njej velja jutrišnji državni praznik, ki bo imel letos še posebno obeležje zato, ker bomo le dobra dva tedna pozneje obhajali tudi 50-letni jubilej republikanskega ustroja naše domovine.

Duh strpnosti in sožitja naj bi zavel čez vso Koroško

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli je zadnjo nedeljo slavilo svoj 60-letni jubilej. Slavnostna prireditev je potekala v resničnem prazničnem vzdušju, ki je pričalo o tem, kakšen pomen in kakšno mesto si je jubilantno društvo pridobilo v življenju občine s svojim požrtvovalnim delom. Vsebina in potek proslave pa sta poleg tega dokazovala, da tak jubilej ni le zadeva prizadetega društva samega, marveč da izžareva tudi v širši prostor.

Med udeleženci proslave, na kateri se je zbralo lepo število članov in prijateljev jubilantnega društva iz domače občine ter iz drugih krajev, so bili tudi mnogi častni gostje. Tako je službeno zadržanega deželnega glavarja Hansa Simo zastopal predsednik deželnega šolskega sveta deželni poslanec Josef Guttenbrunner. Poleg njega je predsednik društva Peter Kuhar posebej pozdravil generalnega konzula SFR Jugoslavije v Celovcu dipl. inž. Karmela Budihno, nadalje domačega župana deželnega poslanca Josefa Lubasa na čelu skoraj celotnega občinskega odbora, predsednika občinske skupščine Kranj Slavka Zalokarja, prav tako pa tudi predsednika Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije Branka Babiča, vodjo manjšinskega šolskega oddelka nadzornika Rudija Vouka ter predstavnike društev iz Kranja, z Jezerskega in iz Stražišča.

Obširno poročilo o poteku proslave objavljamo na 4. strani današnje številke.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter je v svojem govoru najprej čestital kapelškemu društvu v imenu osrednje prosvetne organizacije koroških Slovencev in naglasil, da so ugledni možje prav iz okolice Železne Kaple že pred sto leti, ko je bil prvi slovenski tabor, pozivali slovensko ljudstvo, naj se združi, naj začne delati, naj se organizirano bori za svoj obstoj in razvoj. Po tem dogodku pred sto leti pa je bil rojak iz Železne Kaple Filip Haderlap, ki je kot urednik „Mira" spisal prvo knjižico z zahtevami in težnjami koroških Slovencev ter naslovil na sosedni narod zahteve, češ da imamo tudi koroški Slovenci pravico do življenja in obstoja.

Ko je govoril o delovanju društva in njegovem poslanstvu pri ohranitvi slovenske besede in krepitvi narodne zavesti med našim ljudstvom, je predsednik SPZ spomnil predvsem na težka vojna leta ter poudaril, da se imamo prav delovanju SPD „Zarja" v Železni Kapli zahvaliti, da je bila vžgana baklja odpora proti nasilju v najhujšem času naše narodne zgodovine in da ni slučaj, da je edini koroški narodni heroj France Pasterk - Lenart izšel prav iz tega društva. Potem je govornik nadaljeval:

Iz govora zastopnika deželnega glavarja, gospoda predsednika deželnega šolskega sveta Guttenbrunnerja ste slišali priznanje važnosti in veljavnosti vašega dela. Prav tako ste slišali iz ust vašega župana, kako je treba delati in skrbeti za sožitje. Prav on je tukaj izrazil, da gre predvsem vašemu društvu priznanje, da je prišlo do mirnega sožitja tukaj v občini in da je prišlo do kulturne izmenjave tudi preko meje. Še večje priznanje ste čuli iz ust samega državnega predsednika Jonasa, ki je pred nekaj tedni prav na tem mestu poudaril potrebo sožitja in naglasil, da je prav Železna Kapla primer, kako dva naroda lahko živita v miru, če pravilno razumeta sožitje, če pravilno razumeta, da je treba v današnjem času ne samo strpnosti ampak pri-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Obstoj slovenskega življa v Avstriji

pomemben faktor v razvijanju meddržavnih odnosov

Pozdrave in čestitke v imenu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije je kapelškemu društvu izrekel predsednik Branko Babič, ki je v svojem govoru med drugim naglasil:

Praznik, ki ga danes slavite, je prav gotovo zelo pomemben, saj prav obstoj kulturne organizacije najbolj odraža obstoj in bit nekega naroda in njegovega življenja. V matični domovini nas vselej veseli, kadar slišimo za take in podobne manifestacije, kajti ravno tako, da slovenski življ tukaj živi in deluje, da preko svoje kulturne dejavnosti izraža tudi svoje nacionalno obeležje. Kultura pač lahko živi in obstoja le v toliko, kolikor je dejansko zagotovljena tudi svoboda nekega naroda.

Take manifestacije nas vedno veselijo. Kadarkoli nam je mogoče, skušamo tudi z naše strani pomagati zlasti z medsebojnimi srečanji in gostovanji, da tukaj nastaja vez našega življa z obeh strani ne glede na državne meje, ne glede na to, v kateri državni skupnosti živi naš življ. Mislim, da taka živa vez in medsebojno povezovanje ni pomembno samo v kulturnem smislu in kulturnem življenju, ampak je danes pomembno zlasti v razvijanju prijateljskih odnosov dveh sosednih držav, v tem primeru med Avstrijo in Jugoslavijo. Ravno obstoj in svoboden razvoj slovenskega življa v Avstriji pa je pomemben faktor pri zbliževanju in v razvijanju medržavnih prijateljskih odnosov.

Želim, dragi Korošci, da tako, kot ste skozi vse težave vztrajali v svojem delu, tudi v naprej vztrajate, živite, manifestirate svoj obstoj, skratka se i kot narod i kot ljudje svobodni razvijate v sožitju z narodom, s katerim živite skupaj na tej zemlji. V tem smislu vam tudi v bodoče želim najlepših uspehov!

Nicht das Trennende betonen, sondern das Verbindende voranstellen

Kot osebni zastopnik službeno zadržanega deželnega glavarja Sime se je proslave v Železni Kapli udeležil predsednik deželnega šolskega sveta dež. poslanec Josef Guttenbrunner, ki je društvu posredoval osebne pozdrave ter mu čestital v svojem imenu. Uvodoma je naglasil pomen 60-letnega obstoja in delovanja SPD „Zarja" in nato v svojem govoru med drugim izjavil:

Es ist wohl der Sinn dieses Festes, daß sich die Mitglieder und Freunde des Slowenischen Kulturvereines „Zarja" in Eisenkappel darüber freuen, daß diese Gemeinschaft in diesem Jahr ihren 60. Geburtstag begehen kann, daß sie ihren Geburtstag rüstig im Bewußtsein ihrer Aufgabe, ihrer Leistung und ihrer Erfolge erleben kann. Es soll dieses Fest aber auch Gelegenheit bieten, daß alle, die sich mit dem jubilierenden Verein verbunden fühlen, ihre Freude darüber zum Ausdruck bringen, daß der Slowenische Kulturverein „Zarja" in Eisenkappel 60 Jahre alt geworden ist und dadurch allein schon seine Existenzberechtigung bewiesen hat.

Das Ursprünglichste, das es im geistigen Leben des Menschen gibt, ist seine Sprache. Die Sprache ist der Anfang und die Voraussetzung für alle geistigen Leistungen, für die Gemeinschaftsbildung und damit die Grundlage aller Kultur. Wenn es uns um die volle Menschenwürde geht — und wem von uns geht es nicht zuletzt darum — dann müssen wir wissen, daß Menschenwürde nur dort gewährleistet ist, wo der Anspruch jedes Menschen auf geistige Leistungen, auf gleichberechtigtes und gleichverpflichtetes Leben in der Gemeinschaft und durch die Gemeinschaft gesichert ist. Es gibt aber keine Menschenwürde und keine Kultur für alle und damit auch nicht für den Einzelnen, wo nicht auch das Recht auf die eigene Sprache gesichert ist.

In Kärnten leben, das ist das Ergebnis der Geschichte dieses Landes, der Geschichte der Menschen, die seit urdenklichen Zeiten in diesem Lande leben, Menschen zweier Sprachen — Menschen deutscher und slowenischer Sprache, Bürger des Landes, die entweder Deutsch oder Slowenisch als Mittel zur Mitteilung ihrer Gedanken, ihrer Gefühle, ihrer Wünsche und ihres Willens benützen. Es ist wohl nicht fehl am Platze, auch im Zusammenhang mit dieser Geburtstagsfeier festzustellen, was leider auch in der Menschengeschichte immer da war, daß die Sprache eben oft nicht nur ein solches Mittel zum Zueinander und für das Miteinander ist, sondern daß sie oft auch ein brennendes Element darstellt und daß es oft so geschienen hat, als ob sie das Gemeinsame, das Verbindende überwinden wird. Und doch haben wir gerade auch daraus gelernt, daß wir nicht das Trennende betonen, sondern das Verbindende voranstellen sollen.

So sehen wir oder wollen wir auch in der Tatsache, daß in diesem Lande neben den Bürgern deutscher Zunge eine erkleckliche Zahl von Menschen und Landesbürgern lebt, die Slowenisch als ihre Muttersprache verwenden, eben nicht nur eine Besonderheit sehen, etwas, das uns manchmal zu trennen vermag, sondern vor allem das sehen, was uns mit unseren Nachbarn verbindet. Die Gemeinschaft der Kärntner kann nicht bestehen ohne die Gemeinschaft der Österreicher und die Gemeinschaft der Österreicher kann nicht auf die Dauer eine glückliche Gemeinschaft sein, wenn sie nicht eingefügt ist wenigstens in die Gemeinschaft der Völker, die unsere Nachbarn sind. Wir glauben fest daran, daß diese Tatsache ein wertvolles Element im Leben des gesamten Kärntner Volkes ist und daß wir trotz der Unterschiede der Sprache befähigt sind, wir haben es gemeinsam bewiesen, daß wir gewillt sind, unsere gemeinsamen Aufgaben eben gemeinsam zu lösen.

Bei dem Geburtstagskind handelt es sich um einen slowenischen Kulturverein, zu dessen Aufgaben es von allem Anfang selbstverständlich gehört hat, heute gehört und immer gehören wird, daß das ursprünglichste Mittel der geistigen Tätigkeit der Menschen, nämlich die Sprache und in diesem Falle eben die slowenische Sprache als Zentrum aller Tätigkeit dieses Vereines zu gelten hat. Der Verein ließ es sich nicht angelegen sein, seine Aufgaben von dieser Sprache ausgehend und zu dieser Sprache zurückkehrend zu erfüllen und damit auch einem Anspruch des Menschen gerecht zu werden, nämlich dem Anspruch darauf, seine ihm mitgegebenen Eigenheiten bewahren zu können.

Im Auftrage des Herrn Landeshauptmannes und im eigenen Namen möchte ich dem Slowenischen Kulturverein „Zarja" in Eisenkappel zu diesem seinem 60. Geburtstag aufrichtig gratulieren und ihm von Herzen wünschen, daß ihm auch in der Zukunft beschieden sein möge, durch den Geist und durch den Willen seiner Mitglieder und Freunde dem Auftrag gerecht zu werden, den er sich vor 60 Jahren gestellt und dem er durch sechs Jahrzehnte in guten und in schlechten Zeiten nachgeeifert hat. Und wie wir sehen, mit Erfolg nachgeeifert hat im Sinne eines Beitrages der Menschen dieses Tales zu der Aufgabe, gemeinsam an der Errichtung einer schöneren, einer besseren Heimat zu wirken. Denn das Land ist die Heimat aller Menschen, die sich zu Hause fühlen.

Misel taborov je preživela vse pretrese

Dva tedna po veliki vseslovenski proslavi v Ljutomeru, ki je veljala stoletnici prvega ljudskega tabora, je bila minulo nedeljo uspela spominska prireditev tudi na Veliki Otavi in v Šempasu, kjer so se spominjali stoletnice prvega vseljudskega političnega zborovanja primorskih Slovencev, namreč znamenitega šempaskega tabora na Veliki Otavi 18. oktobra 1868. Takrat se je v tem primorskem kraju zbralo okoli 10.000 ljudi, ki so glasno in odločno postavili zahteve po narodnih pravicah, po slovenskih šolah, slovenskem uradnem jeziku in slovenskem bogoslužju ter naglasili pomen in koristi združitve vseh Slovencev.

Proslave stoletnice šempaskega tabora se je udeležilo prebivalstvo iz raznih krajev Primorske, prišli pa so tudi predstavniki slovenske narodnostne skupnosti iz Italije. Najprej so se v Ozeljanu, naselju blizu Velike Otave, kjer je bil pred sto leti omenjeni tabor, poklonili pred spomenikom padlim domačinom, nato pa so na nekdanjem tabornem prostoru slovesno odkrili spomenik. Ob tej priložnosti je taborniško gibanje na Goriškem orisal član kulturnoprosvetnega zbora republiške skupščine SR Slovenije Štefan Trojer, pevski zbor in godba na pihala pa sta izvajala pester spored.

Osrednja proslava pa je bila popoldne ob zadružnem domu v Šempasu, kjer sta govorila pokrovitelj prireditve predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar ter predsednik republiškega zbora skupščine SRS dr. Joža Vilfan. Predsednik Vidmar je naglasil, da praznik, posvečen jubileju tabora v Šempasu, ni samo primorski praznik, ampak praznik vseh Slovencev. Misel tabora je bila, kakor je dejal Josip Vidmar, prikazati voljo vseh Slovencev, da hočejo pripadati eni skupnosti ter živeti v eni sami domovini. Tabor je bil skratka manifestacija o skupni domovini vseh Slovencev, zato je obujanje spominov nanj stvar vseh Slovencev. Govornik je poudaril, da je stoletje, ki je minilo od taborov, prineslo preobrazbo v vsem svetu in tudi med Slovenci, misel taborov pa je preživela vse pretrese, dobivala je nove oblike, dokler se končno ni uresničila v socialistični skupnosti slovenskega naroda. **„Ko se zdaj oziram na rast in pot te misli, se mi vsiljujejo zgodovinske paralele: propadle so ideje velikih narodov o imperijih, naša misel pa je ostala, ostala je, ker je globoko človeška, ker nikogar ne prizadeva in nikomur ničesar ne jemlje. Navaja nas k prizadevanju, da bi dosegli svoj prostor pod soncem."**

Predsednik republiškega zbora dr. Joža Vilfan je v svojem govoru nakazal veliki pomen šempaskega tabora in njegov odmev ne le med Slovenci, marveč tudi med sosednim italijanskim narodom. Govornik je dejal, da se je treba vprašati, kako je bila izpolnjena oporoka tega tabora in poudaril, da „lahko s ponosom ugotovimo, da smo to oporoko spoštovali kot svetlo in storili vse, da bi jo čim popolneje uresničili." Spomnil se je junaškega boja primorskega ljudstva za svojo osvoboditev, v katerem je prelilo kri mnogo primorskih sinov in hčera in ki ga zadnje zgodovinske raziskave opredeljujejo kot neverjetno zadržanje malega naroda nasproti velikemu okupatorju. Omenil je tudi težko obdobje v povojnih odnosih med sosednima narodoma, ko je šlo za novo pravičnejšo razmejitev med Italijo in Jugoslavijo. **Pri vrednotenju taborniške zahteve po združeni Sloveniji je dr. Vilfan opozoril predvsem na dva elementa: na element povezave vseh Slovencev v eno celoto ter na zahtevo po dejanski pravni organizaciji slovenskega naroda.** Ta dva elementa sta bila — tako je poudaril govornik — v medsebojni povezavi uresničena v socialistični skupnosti slovenskega naroda.

Osrednja prireditev ob stoletnici šempaskega tabora je bila zaključena z bogatim kulturnim sporedom, ki ga je izvajalo okoli 250 pevcev in več godb na pihala. Sodelovali so pevski zbori iz Ajdovščine, Sežane in Nove Gorice, katerim so se pridružili še pevci s Tržaškega, ki so tudi s tem manifestirali tesno povezanost vseh Slovencev ne glede na državne meje.

Svetovni dan varčevanja

V četrtek prihodnjega tedna bomo spet po vsem svetu obhajali tako imenovani Dan varčevanja, dan, ki naj bi še v posebni meri opozarjal na pomen in namen varčevanja tako v malem osebnem kakor tudi v širšem javnem merilu. Od varčevanja je namreč tako v enem kot v drugem primeru odvisno, kakšna bo bodočnost, v kakšno smer bo šel nadaljnji razvoj; le z varčevanjem je pač mogoče ustvariti sredstva, ki zagotavljajo uspešen razvoj.

Namen in pomen varčevanja je splošno znan ter razširjen po vsem svetu. Brez varčevanja si ni mogoče predstavljati blagostanja in gospodarskega napredka, ne v dobi konjunkture, še manj v časih krize. Le kdor bo varčno gospodaril v dobrih letih, bo lahko gradil na solidnih temeljih tudi v slabih trenutkih.

To velja za države in narode prav tako, kot velja za vsakega posameznika. Še prav posebno pa velja to v razmerah, v kakršnih živimo koroški Slovenci. Nikdar nismo bili obdarjeni z darili in raznimi posebnimi ugodnostmi, vsa naša zgodovina je nasprotno ena sama dolga veriga krivic, zapostavljanja in diskriminacij; vse kar danes imamo, smo si morali trdo pridelati in priboriti. Zato pa tudi ni naključje, da je bila prva kmečka kreditna zadruga v Avstriji ustanovljena prav na našem ozemlju — namreč v Št. Jakobu v Rožu. Naš človek je po sili razmer pač moral že pred davnimi desetletji spoznati, da je njegova bodočnost le v samopomoči.

Kakor je to spoznanje veljalo pred sto leti, tako ima svojo veljavnost tudi danes. Bilo bi kratkovidno in naravnost usodno, če bi čakali na to, da nam bodo drugi pomagali. Kakor je bila v preteklosti, tako je danes in bo tudi jutri samopomoč tista edina sila, ki more zagotoviti obstoj in razvoj slovenskega ljudstva na Koroškem. V gospodarskem in še posebej v kreditnem oziru to samopomoč predstavlja naše slovensko zadružništvo, ki se mora skozi vso svojo zgodovino sicer tudi samo boriti za prostor pod soncem, vendar je bilo in je ostalo glavna hrbtenica gospodarske dejavnosti našega človeka.

Temu področju našega narodnega bitja mora ob Svetovnem dnevu varčevanja veljati naša posebna skrb. Hranilnice in posojilnice po naših krajih znova vabijo; ne preslišimo njihovega poziva! Ne pozabimo, da vodi pot do lepšega jutrišnjega dne edinole preko varčevanja. Danes, ko nam gre razmeroma dobro, je čas in priložnost, da poskrbimo za jutri. Vsak šiling, ki ga bomo naložili pri domači HRANILNICI, se nam bo obrestoval; hkrati pa bo s hranilnimi vlogami rasel kapital, s katerim nam bo POSOJILNICA lahko pomagala, če bomo potrebovali kakšno posojilo.

Svetovni dan varčevanja pa nam poleg vsega drugega nudi ugodno priložnost, da misel varčevanja širimo in utrjujemo zlasti med mladino. Že v mladih letih mora človek spoznati in razumeti potrebo po varčevanju, ker le tako bo tudi v poznejšem življenju znal ceniti vrednost denarja. Ni le propagandna poteza, če denarni zavodi v vseh državah posvečajo pozornost predvsem mladim nalagavcem. Tudi v Avstriji je varčevanje med mladino močno razširjeno: samo pri hranilnicah upravljajo zdaj že okoli milijon hranilnih knjižic, katerih lastniki so šolarji in mladinci v starosti do 18 let; ob koncu leta 1967 je naloženi kapital samo na tem področju znašal okoli 750 milijonov šilingov.

Izpričajmo tudi letos ob Svetovnem dnevu varčevanja svojo tesno povezanost z domačimi denarnimi zavodi! Najlepši dokaz bo množičen obisk mladih in starih varčevalcev pri Hranilnicah in posojilnicah po naših vaseh!

Delež slovenskega kmetijstva v jugoslovanskem prostoru

Slovensko kmetijstvo zavzema v proizvodnem potencialu Jugoslavije sorazmerno majhen delež. Od skupno 10,3 milijona ha obdelovalne zemlje odpade na Slovenijo le nekaj manj kot 0,65 milijona ha ali 6,3 odstotka skupnih površin obdelovalne zemlje. Na drugi strani pa je ugotovljenjo, da je intenzivnost izkoriščanja obdelovalne zemlje v Sloveniji nekoliko nad jugoslovanskim povprečjem. Tako je družbeni proizvod kmetijstva Slovenije v letu 1965 dosegel 1,72 milijona dinarjev ali 8,2 odstotka družbenega proizvoda kmetijstva Jugoslavije.

Intenzivnejša proizvodnja je v Sloveniji naravnost pogojena. Pretežni del travnatega sveta narekuje slovenskemu kmetijstvu, da se ukvarja predvsem z živalsko proizvodnjo oziroma rejo govedi. V letu 1966 je bila Slovenija z največjim odstotkom udeležena v proizvodnji hmelja (59.5 %), precejšen delež je bil tudi v proizvodnji travniškega sena in jabolk (24,1 %), krompirja (21,3 %), govejega mesa (16,2 %), mleka (15,4 %), hrušk in jajc (12 odstotkov), breskev (11,6 %) itd. Od skupnega staleža govedi je odpadlo na Slovenijo 10,4 odstotka, od staleža perutnine 8,6 odstotka in od staleža prašičev 8,4 odstotka. V proizvodnji svinjskega mesa je bila Slovenija udeležena v višini 4,9 odstotka in pri vinu z deležem 7,3 odstotka. Pri nekaterih poljščinah pa je odstotek udesega pri ječmenu 3,9 odstotka, pšenici 2,8 odstotka, koruzi 1,9 odstotka itd.

Indeks porasta kmetijske proizvodnje pa v zadnjih letih v jugoslovanskem merilu hitreje narašča kot v Sloveniji. Če vzamemo kot primerjalni indeks za proizvodnjo v letu 1966 — 100, potem znaša v letu 1966 za Jugoslavijo indeks 245, za Slovenijo pa le 212.

Od 10,3 milijona ha obdelovalne zemlje, ki služi jugoslovanskemu kmetijstvu, odpade na družbeni sektor 1,41 milijona ha ali 13,7 odstotka. V Sloveniji pa je v družbeni lasti 80 tisoč ha obdelovalne zemlje, ali 12,3 odstotka vseh obdelovalnih površin.

Aktualna vprašanja koroške politike

na posvetovanju socialističnih občinskih mandatarjev

Ob koncu prejšnjega tedna je bilo v Celovcu posvetovanje socialističnih občinskih mandatarjev, kjer so razpravljali o raznih aktualnih problemih koroške politike. Obširen pregled celotne problematike je podal deželni glavar Hans Sima, ki je poleg drugega ob tej priložnosti **zavzel jasno stališče tudi do manjšinskega vprašanja. V tej zvezi je deželni glavar zelo odločno nastopil proti večno včerajšnjim in šovinistom ter poudaril, „da je spoštovanje manjšin ena izmed jedrnih točk socialistične politike na Koroškem".** Posebej je omenil ureditev vprašanja slovenskega uradnega jezika (o tem smo v našem listu že poročali — op. ured.) in izjavil, da je to rešitev priznala tudi vlada.

Kot enega izmed uspehov socialistične politike na Koroškem je govornik navedel, da je bilo na Koroškem po letu 1945 na novo zgrajenih ali dozidanih že 179 poslopij za ljudske in glavne šole ter urejenih 1156 novih šolskih razredov; v ta namen je bilo porabljenih 740 milijonov šilingov. Investicijski program je na Koroškem v zadnjih desetih letih dosegel skupni obseg več kot milijarde šilingov, je dejal deželni glavar, ko je nakazal potrebo konstruktivne proračunske politike in izravnanih proračunov. Pri tem je občine svaril pred dolgovi, ker so zlasti zadnje katastrofalne poplave, pokazale, kako važno je varčevanje.

Na posvetovanju je med drugim govoril tudi znani gospodarski strokovnjak dr. Veselsky z Dunaja, ki je obrazložil zlasti novi gospodarski program, sprejet na nedavnem kongresu SPÖ. Ta program predvideva za Avstrijo nov val industrializacije, za kar pa bodo potrebne temeljite spremembe v dosedanji proračunski politiki. Zlasti je referent omenil potrebo po odstranitvi sedanjih davčnih privilegijev ter novo zasnovo politike subvencioniranja.

Bodoča vlada bo prevzela

katastrofalen finančni položaj

Na nekem sindikalnem zborovanju je predsednik SPÖ dr. Kreisky govoril tudi o „zapuščini dolgov", ki jo bo morala prevzeti bodoča vlada. Socialisti imajo sicer marsikatero dobro pobudo, je dejal dr. Kreisky, vendar nima nobenega pomena, da bi jo predložili ÖVP v njenem zadnjem proračunskem letu, to toliko manj, ker v vseh teh letih ni bila pripravljena, sprejeti tudi samo enega izmed socialističnih predlogov.

Celotna ÖVP-jevska politika državnih dolgov je — kakor je poudaril dr. Kreisky — popolnoma brez koncepta, tako da si je treba že danes delati skrbi, kako bo mogoče urediti to dediščino dolgov.

PO ŠIROKEM SVETU

ŽELEZNO. — Te dni biva kot gost deželnega glavarja Keryja na uradnem obisku na Gradiščanskem predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič. Predsednika slovenske vlade spremljata tudi člana izvršnega sveta dr. Ernest Petrič in Boris Vadnjal. Obisk bo gotovo prispeval k nadaljnjemu razvoju sodelovanja in utrditvi prijateljskih odnosov med Gradiščansko in Slovenijo.

CAPE KENNEDY. — Po enajstdnevnem poletu okoli Zemlje je ameriška vesoljska ladja „Apollo 7" s tričlansko posadko spet varno pristala . S tem so ameriški strokovnjaki zabeležili nov uspeh v svojih prizadevanjih za osvojitev vesolja. Poudarjajo, da je z uspešno izvedenim poskusovm odprta tudi pot za polet človeka na Luno. Že za konec tega leta napovedujejo v Ameriki prvi polet astronavtov okoli Lune. Posadka vesoljske ladje „Apollo 7" — Walter Schirra, Donn Eisele in Walter Cunningham — je med svojim poletom opravila zelo obširen program raznih poskusov, pri tem pa morala prestati tudi razne nevarne preizkušnje od bolezni do izpada tehničnih naprav. Vseeno pa so ameriški strokovnjaki s potekom tega poleta zelo zadovoljni, saj jim je uspelo izpeljati preizkušnjo doslej najtežje vesoljske ladje, namreč 16 ton težkim „Apollom 7".

LJUBLJANA. — V začetku tega tedna je bila na obisku v Sloveniji veččlanska delegacija slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Delegacijo, ki so jo sestavljali predstavniki različnih manjšinskih organizacij in struj, je sprejel tudi predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič. Ob tej priložnosti so zastopniki Slovencev v Italiji seznanili predsednika slovenske vlade s položajem slovenske narodne manjšine. To je bil prvi uradni sprejem zastopnikov slovenske manjšine v Italiji pri predsedniku slovenske vlade ter je — kakor leta 1965 podoben sprejem delegacije koroških Slovencev — ponovno izpričal in potrdil tesno povezanost med slovensko manjšino ter njenim matičnim narodom.

NEW YORK. — Socialni odbor glavne skupščine OZN je sprejel osnutek konvencije o vojnih zločinih. Konvencija zahteva, da je treba odstraniti vse zakonske omejitve za pregon in kaznovanje vojnih zločincev in ljudi, ki so krivi zločinov zoper človeštvo, ne glede na to, kdaj so bili ti zločini storjeni. Na podlagi te konvencije so države-podpisnice dolžne sprejeti zakonske in druge ukrepe, ki omogočajo izročitev ljudi, odgovornih za takšne zločine. Tiste države, v katerih veljajo zakonske omejitve za pregon in kaznovanje vojnih zločincev, konvencija poziva, da te omejitve spet ukinejo. S to konvencijo bo odpadlo tudi vsako zastaranje vojnih zločinov, ki je doslej koristilo že marsikateremu obremenjenemu nacistu.

KOPER. — Za pomemben prispevek k razvoju prijateljskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo je predsednik italijanske republike podelil visoka odlikovanja predsedniku koprske občinske skupščine Miru Kocjanu in predsedniku novogoriške občinske skupščine Milanu Vižintinu (ki sta prejela red velikega križa italijanske republike) ter izvedencu mešane italijansko-jugoslovanske komisije Črtomiru Kolencu, ki je bil odlikovan z redom republike.

PRAGA. — Sovjetska zveza .in Češkoslovaška sta prejšnji teden sklenili poseben „sporazum", ki v bistvu predstavlja naknadno legalizacijo zasedbe Češkoslovaške po vojaških silah varšavskega pakta. Na podlagi tega sporazuma bo določeno število sovjetskih čet ostalo na češkoslovaškem ozemlju, medtem ko bodo enote drugih držav-članic varšavskega pakta ter večji del sovjetskih čet umaknili tekom dveh mesecev. V političnem življenju Češkoslovaške je v zadnjem času opaziti, da znova dvigajo glave tako imenovani „konservativni elementi" v KPČ, torej ljudje „stalinističnega duha", ki jih je letošnji poskus liberalizacije potisnil v ozadje.

ŽENEVA. — Bivši švicarski finančni minister Weber se je, ko je govoril o gospodarski integraciji v Evropi, zavzel za to, da bi Irska, Islandija, Jugoslavija in Španija postale članice EFTA. Glede Jugoslavije je Weber dejal, naj bi postala najprej asociirana članica, pozneje pa polnopravna članica EFTA, ker — kakor je dejal — prva pogajanja za sklenitev sporazuma med Jugoslavijo in EGS niso rodila uspeha.

VARŠAVA. — V bližini bivšega nacističnega koncentracijskega taborišča „Stalag II B Hammerstein" na severnem Poljskem so odkrili skupno grobišče, kjer so nacisti zagrebli okoli 40.000 vojnih ujetnikov — Rusov, Poljakov Francozov, Belgijcev in Nizozemcev. Pri odkrivanju groba je pomagal kmet Anton Rudžinski, ki so ga imeli nacisti na prisilnem delu na farmi v bližini nekdanjega koncentracijskega taborišča.

Na narodnostno mešanih območjih

mora vladati posebna dvojezična atmosfera

Sekcija zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije za medrepubliško sodelovanje in mednacionalne odnose je imela pred nedavnim sejo, na kateri so obravnavali zelo pomembno vprašanje uporabe jezikov narodnosti oziroma narodnih manjšin v javnem življenju. Eden izmed udeležencev tega posvetovanja — dr. Svetozar Polič — je o razpravi in zaključkih seje objavil v ljubljanskem „Delu" daljši članek pod naslovom „Kaj je enakopravnost jezikov?". Iz tega članka povzemamo naslednje ugotovitve, ki so — čeprav se nanašajo na razmere v Jugoslaviji — tudi splošno zanimive pri obravnavanju manjšinske problematike.

Soglasno so na omenjeni seji predvsem ugotovili, da **vprašanje svobodne uporabe jezikov ni samo nekakšno kulturno vprašanje, marveč je tesno povezano s samimi osnovami samoupravnega in demokratičnega sistema, kajti brez te svobode, brez stvarne enakopravnosti jezikov ni mogoča neposredna udeležba in aktivizacija občanov pri upravljanju in reševanju raznih zadev in vprašanj. S tem v zvezi so se vsi strinjali z ugotovitvijo, da je pravica do enakopravne uporabe materinščine elementarna človeška pravica, brez katere ni popolne enakopravnosti občanov.**

Ob tem so razčistili tudi vprašanje, kaj je pod popolno enakopravnostjo jezikov treba razumeti. Ne to, da imajo pripadniki neke narodne manjšine tudi tam, kjer kot avtohtono prebivalstvo živi, le pravico do uporabe svoje materinščine, da torej lahko pred raznimi organi, ki sicer poslujejo v njim tujem jeziku, svobodno uporabljajo svoj jezik, tudi če znajo drugi jezik, marveč to, da so jeziki narodnih manjšin na območjih, na katerih živijo poleg pripadnikov jugoslovanskih narodov tudi pripadniki raznih manjšin, popolnoma enakopravni z jeziki jugoslovanskih narodov v celokupnem javnem in družbenem življenju.

To pa praktično pomeni dosledno dvojezičnost (ponekje pa tudi večjezičnost), **ki se izraža v tem, da vsi občani takšnega območja znajo oziroma vsaj razumejo oba jezika, da vsi državni organi poslujejo dvojezično, da sta torej oba jezika uradna jezika in morajo v vseh teh organih biti določena in zasedena delovna mesta, na katerih je obvezno znanje obeh jezikov; nadalje, da so prav tako dvojezična vsa zborovanja, proslave, zbori volivcev in podobne javne manifestacije, kot tudi obrazci, obvestila, napisne table razglasi itd. Skratka, dvojezičnost se mora izražati v vsem življenju takšnega območja in mora veljati za vse občine.**

Seveda je takšna popolna enakopravnost možna le na narodnostno mešanem območju, tam, kjer neka narodna manjšina kot del avtohtonega prebivalstva živi, ne pa tudi izven njega. Drugod ima oziroma bi moral imeti pripadnik narodne manjšine le pravico do svobodne uporabe svojega jezika, kar je treba strogo ločiti od dvojezičnosti v uradnem poslovanju oz. v vsem javnem in družbenem življenju. Če se torej tudi na narodnostno mešanem območju zagotavlja le pravica do uporabe jezika, to seveda še zdaleč ni popolna jezikovna enakopravnost.

V bistu dvojezičnosti tudi je, da za dvojezično poslovanje ni potrebna enaka posebna zahteva prizadetega občana, marveč da **je dvojezičnost na dvojezičnih območjih nekaj samo po sebi umevnega, nekaj normalnega,** niti ne vezanega kot neka posebna pravica na narodnost občana, pri čemer ima vsak občan pravico, da si izbere jezik, v katerem naj neki organ v njegovem primeru posluje.

Pomemben, celo bistven element dvojezičnosti, posebne dvojezične atmosfere, ki mora vladati na narodnostno mešanih območjih nujno, da se tudi jezikovno medsebojno razumejo. Zato je v šolah potrebno obvezno učenje teh jezikov, seveda pa obvezno za vse.

Če je in tudi mora biti dvojezičnost teritorialno strogo omejena na narodnostno mešana območja, potem se seveda postavlja nadaljnje izredno pomembno vprašanje, namreč kako, po kakšnih kriterijih določati to območje. Stališče, ki je v tem pogledu prevladovalo, je, da **število pripadnikov narodne manjšine ne more biti niti glavni in še manj edini element pri določanju narodnostno mešanih območij, ki so zgodovinska kategorija, to se pravi, da so se kot takšna razvila v daljšem zgodovinskem razvoju in takšna so ne glede na večje ali manjše število pripadnikov narodne manjšine. Torej določitev dvojezičnih območij ni toliko stvar enostavne računice, marveč stvar kompleksne in vsestranske ocene ter družbenopolitičnega dogovora med vsemi zainteresiranimi, pri čemer mora imeti sama prizadeta narodna manjšina pomembno vlogo.**

Na narodnostno mešanih območjih, je prav gotovo znanje jezikov, ki se govore na teh območjih. Le tako se lahko uveljavi načelo, da naj vsak govori v svojem jeziku, pa se vsi razumejo. Takšnega znanja pa si seveda brez učenja ni mogoče pridobiti. Zato se kot zelo pomembno postavlja vprašanje obveznega ali neobveznega učenja jezikov narodov in narodnih manjšin, ki žive na narodnostno mešanih območjih.

Na seji je v tem pogledu vsekakor popolnoma prevladovalo stališče, da je za pravo sožitje občanov in njihovo skupno družbenopolitično in gospodarsko aktivnost na na-

Nobelovo nagrado za književnost

dobil japonski Yasunari Kawabata

Švedska kraljeva akademija v Stockholmu je sporočila, da je bil za dobitnika letošnje Nobelove nagrade za književnost izbran japonski pisatelj Yasunari Kawabata. Danes 69-letnemu nagrajencu je bila najbolj priznana literarna nagrada na svetu podeljena za „pripovedniško mojstrstvo, v katerem je z veliko senzibilnostjo izraženo bistvo japonskega duha".

Letošnji Nobelov nagrajenec za književnost je na Japonskem zelo priznan ter igra v literarnem življenju Japonske eno izmed glavnih vlog. Njegova dela so bila prevedena v mnoge jezike. Med njegove najbolj znane romane spadajo „Wukiguni" (Dežela snega), „Sembazuru" (Tisoč žerjavov) in „Kyoto ali mladi zaljubljenci v starem cesarskem mestu".

Yasunari Kawabata je doma iz Osake, kjer se je rodil leta 1899. Na tokijski univerzi je študiral japonsko in angleško literaturo in stara budistična dela. V letih od 1949 do 1965 je bil predsednik japonskega PEN kluba ter je v tej funkciji vodilno sodeloval tudi pri pripravah in izvedbi kongresa mednarodnega PEN kluba leta 1957 v Tokiu. Poleg tega je Kawabata član japonske akademije umetnosti ter dobitnik japonske državne nagrade za kulturo.

Nagrado bo Yasunari Kawabata kakor tudi nagrajenci z drugih področij prejel 10. decembra iz rok švedskega kralja Gustava Adolfa.

1900-letnica mesta Ptuj

Prihodnje leto — kakor smo v našem listu že poročali — bo mesto Ptuj obhajalo pomemben jubilej, namreč svojo 1900-letnico. Za to priložnost pripravljajo celo vrsto najrazličnejših proslav in prireditev ter drugih manifestacij.

O bogatem sporedu jubilejnih prireditev je te dni razpravljal poseben pripravljalni odbor za proslavo 1900-letnice, ki je ob tej priložnosti tudi sporočil, da je pokroviteljstvo nad proslavo prevzel predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič.

Na seji so obširno razpravljali o sporedu kulturnih, znanstvenih in drugih prireditev ter o ureditvi mesta Ptuj za to priložnost. Iz doslej objavljenega sporeda povzemamo nasednje podrobnosti:

Prve večje prireditve se bodo začele že spomladi prihodnje leto, ko bodo med drugim slavili 100-letnico ptujske gimnazije in bodo 19. aprila odkrili spominsko ploščo padlim dijakom te šole med narodnoosvobodilno borbo. Od 23. do 30. aprila bo teden bratstva in prijateljstva, ki ga pripravlja občinski sindikalni svet v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami petih slovenskih in hrvaških občin. V času proslav bodo gostovala v Ptuju slovenska dramska gledališča iz Celja, Ljubljane in Maribora; mariborsko Dramo nameravajo pridobiti za uprizoritev Kreftove „Velike puntarije". V Ptuju bo prihodnje leto tudi več kvalitetnih likovnih razstav, med njimi razstava slikarskih del Franceta Miheliča. Osrednja arheološka razstava bo prikazala Ptuj v 1. stoletju našega štetja. Jeseni bo pomemben mednarodni simpozij zgodovinarjev, arheologov in etnologov, osrednja svečanost pa bo konec septembra ali v začetku oktobra na Titovem trgu v Ptuju.

Veliko pozornost pa posvečajo v Ptuju tudi ureditvi starega dela mesta, razumljivo pa bodo posvetili posebno skrb ureditvi ptujskega gradu z okolico, saj predstavlja ta objekt gotovo najpomembnejšo zgradbo v mestu.

Petindvajsetletni jubilej

Slovenske protifašistične ženske zveze

V Dobrniču pri Trebnjah je bila zadnjo nedeljo velika slavnost, posvečena 25-letnici ustanovnega kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze, ki je bil v tem kraju 17. in 18. oktobra 1943. Na osrednji proslavi tega pomembnega jubileja se je zbralo več tisoč ljudi, med njimi so bile mnoge preživele udeleženke prvega kongresa, prispeli pa so tudi visoki predstavniki javnega in kulturnega življenja Slovenije ter zastopnice slovenskih žena iz Koroške in Tržaškega.

Slavnostni govor je imel predsednik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Janez Vipotnik, ki je uvodoma naglasil, da je aktivno, množično in enakopravno sodelovanje žena v vojni hkrati postavilo tudi trdne temelje za njihovo politično, pravno in gospodarsko neodvisnost. Ko je govoril o današnjem mestu, ki ga zavzema žena v družbenem življenju Slovenije in Jugoslavije, je Janez Vipotnik med drugim povedal, da je danes v Sloveniji med zaposlenimi 41 odstotkov žena in da je glede tega Slovenija na tretjem mestu v svetu. „Visoki odstotek zaposlenih žena kaže na njihov ustvarjalni delež pri skupnem bogastvu dežele in pri rasti nacionalnega dohodka."

Slavnostnemu zborovanju je sledil bogat kulturni spored, v katerem so sodelovali pevski zbori, recitatorji in godba na pihala. Že pred to prireditvijo pa so odkrili doprsni kip narodnemu heroju Jožetu Slaku-Silvu ter razvili prapor pionirskega odreda, ki nosi ime tega narodnega heroja. Med častnimi gosti, ki so se udeležili te prireditve, je bil tudi nekdanji šef britanske vojaške komisije pri glavnem štabu narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije major Williams Jones, ki so ga v Dobrniču posebno prisrčno sprejeli.

Kulturna olimpiada v Mehiki

Glavno mesto Mehike, kjer potekajo letošnje XIX. olimpijske poletne igre, je hkrati prizorišče velike mednarodne kulturno-umetniške manifestacije, ki jo povsem upravičeno imenujejo „kulturno olimpiado". V to olimpiado kulture in umetnosti so vključena gledališča, kinematografi, umetniške galerije, koncertne dvorane in druge lokacije, kjer se odvija na desetine najrazličnejših prireditev, pri katerih sodelujejo ansambli in solisti iz raznih dežel sveta.

Med glavne prireditve v okviru kulturne olimpiade nedvomno spada doslej največja in najbolj popolna razstava izbranih del svetovne umetnosti, ki so jo odprli v veličastnem poslopju mehiškega antropološkega muzeja. V tem po vsem svetu znanem muzeju, ki je delo slavnega arhitekta Pedra Ramireza Vasqueza, je razstavljeno izredno bogastvo, katerega vrednosti sploh ni mogoče oceniti. Edinstvena dela svetovne umetnosti opozarjajo, da je človeški duh napredoval v obdobjih miru in da so ga pospeševali mojstri, umetniki in znanstveniki vseh dežel in narodov.

K uspehu te razstave so zlasti prispevale dežele v razvoju, ki so zares storile vse, da bi mednarodni javnosti prikazale najvišje dosežke. Ravnatelj muzeja Daniel de la Borbolia povsem upravičeno ugotavlja: „Kot gostitelj nočem biti kritik, toda razvite države imajo na tej kulturni olimpiadi komaj tretje mesto." Medtem ko je večina evropskih držav prav tako kot Amerika in razne druge razvite dežele poslala na razstavo skoraj izključno le kopije, so na prostoru, kjer razstavljajo dežele v razvoju, zbrani pravi zakladi — od etiopske cesarske krone iz 9. stoletja pa do starih originalnih sarkofagov iz egiptovskih piramid.

O bogastvu in pestrosti tega dela razstave le nekaj podrobnosti: v nigerijskem oddelku obiskovalec zgubi občutek za čas; razstavljeni umetniški zakladi ne izvirajo iz sedanje Biafre in iz njene nasprotnice Nigerije, temveč iz davne afriške preteklosti, ki jo pričarajo pred oči obiskovalca maske, ročna dela, slikarije, obredni predmeti in drugi eksponati. Etiopija ima razstavljene slavne koptske freske, stare knjige in zlato vezane molitvenike z najstarejšo afriško pisavo, kakor tudi čudovito imperatorjevo krono iz 9. stoletja, ki jo je cesar Haile Selasie nosil samo enkrat — na dan svojega kronanja. Koreja seznanja na razstavi z verjetno najlepše izdelanim porcelanom. Kitajsko zastopajo eksponati iz osebnega Čangkajškovega muzeja na Formozi, Kambodža in Tailand sta poslala v Mehiko najlepša dela svoje stare kulture.

Najbolj pestra in najbolj privlačna pa je prav gotovo razstava latinskoameriških dežel, kajti poznavalcem lepe umetnosti je latinska Amerika prvič enotno prikazala svojo umetnost v vsej kulturni razsežnosti. Iz Peruja so na primer poslali znamenite noše starih Inkov, izvezene s srebrom in zlatom; umetnost Kostarike predstavlja zbirka predmetov iz predkolumbijskega obdobja — orodje in orožje, slikarije Aztekov in Majev; tudi Gvatemala je poslala na razstavo originale, ne glede na velikost, obsežnost in težo, ki govore o moči Majev. Štiri spomenike najzgodnejše kulture Majev so z nedostopnih področij vulkanov prepeljali v Mehiko helikopterji.

Medtem ko razstavljeno bogastvo kulture in umetnosti govori o zgodovini, pa kaže pot v bodočnost posebna razstava „Atom v službi miru".

KULTURNE DROBTINE

● **Prejšnji teden so bili zastopniki kulturnega življenja Slovenije na obisku v Celovcu, kjer so z zastopniki radia in tiska razgovarjali o možnostih nadaljnje poglobitve kulturne izmenjave med obema deželama. Pri tem pa so tako na eni kot na drugi strani očitno pozabili, da živi na Koroškem tudi slovenska manjšina, čeprav je bilo le-tej ob nedavnem obisku zveznega prezidenta Jonasa v Jugoslaviji celo z najvišjega mesta izrečeno priznanje za njen prispevek pri razvijanju dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Gotovo pa bi ta manjšina lahko še bolj uspešno prispevala tudi k „počlovečenju" kulturne izmenjave, če je gotovi ljudje ne bi smatrali le za grešnega kozla, kadar je treba iskati krivca za morebitno prazno dvorano ob gostovanju iz sosedne dežele.**

● **Na rojstni hiši pisatelja Ksaverja Meška so minulo nedeljo odkrili spominsko ploščo. Pri svečanosti so sodelovali učenci osnovne šole Tomaž in Ormož ter moški pevski zbor iz Štanijela na Koroškem. V hiši so za to priložnost pripravili tudi spominsko razstavo, ki je obsegala fotografski material ter dela in druge predmete, ki spominjajo na pisateljevo življenje. Ploščo je odkril akademik Bratko Kreft v imenu slavističnega društva.**

● **Posebna komisija češkoslovaške akademije znanosti se je odločila, da bodo rehabilitirali 965 znanstvenikov, ki so bili leta 1958 po krivici preganjani. Komisija poudarja, da je treba tem ljudem zagotoviti „popolno moralno zadoščenje".**

● **V okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Štajersko se bodo tudi letos nadaljevala predavanja štajerskih umetnostnih zgodovinarjev v Ljubljani oziroma slovenskih strokovnjakov v Gradcu. S temi predavanji so začeli že lani ter so naleteli na veliko zanimanje.**

● **Švicarska založba v Bernu je izdala v nemškem prevodu mladinsko povest Franceta Bevka „Razbojnik Saladin". Povest je prevedla Else Byhan, številne ilustracije za 120 strani debelo in okusno opremljeno knjigo pa je prispeval Hans Langenberg.**

● **Doslej je bil znan le vatikanski indeks prepovedanih knjig, zdaj pa je tak seznam objavila tudi Kitajska. Za Kitajce so prepovedana dela največjih pisateljev in pesnikov sveta; na kitajskem indeksu so tudi Prešernove poezije.**

Šestdeset let plodnega delovanja

Slovenskega prosvetnega društva »Zarja« v Železni Kapli

Minulo nedeljo je Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli dostojno proslavilo svojo 60-letnico. Slovesnosti so se začele s polaganjem vencev na grobove umrlih društvenih odbornikov, nato pa je sledila maša za vse umrle člane društva, ki jo je bral domači župnik Messner. Pred glavno proslavo je bil na trgu v Železni Kapli koncert pihalne godbe, ki ga je izvajala domača godba „Vellachtaler Trachtenkapelle" in ki je bil odraz dobrega sožitja ter sodelovanja kulturnih društev v občini Železna Kapla-Bela. Na slavnostni prireditvi v kinodvorani pa je predsednik SPD „Zarja" Peter Kuhar poleg lepega števila domačinov lahko pozdravil tudi mnoge častne goste, ki so s svojo udeležbo dali proslavi še posebno svečan okvir, hkrati pa izpričali jubilantnemu društvu priznanje za njegovo plodno delovanje v zadnjih 60 letih.

Spored proslave je začel društveni moški zbor s pesmijo „Pozdrav", nato je domačin pesnik Valentin Polanšek v pesniško oblikovanem prologu v obeh deželnih jezik nakazal poslanstvo in delo društva, medtem ko sta se Dragica Kuhar in Franci Sadolšek predstavila kot recitatorja. Glavni del kulturnega sporeda je bil pevski koncert, ki so ga pod vodstvom Vladimira Prušnika izvajali mešani in moški zbor domačega društva ter združeni zbor „France Pasterk-Lenart", ki je prav tako nastopil v moškem in mešanem sestavu.

Slavnostni govor (izvajanja ostalih govornikov objavljamo na drugem mestu — op. ured.) je imel predsednik jubilantnega društva Peter Kuhar, ki je obširno orisal zgodovino društva od njegove ustanovitve do danes. Pri tem je posebno poudaril pomen društva in njegovega poslanstva v zgodovini domače občine in njenega prebivalstva. **Društvo je bilo vedno tesno povezano z bojem za narodni obstoj ter je opravljalo važno delo kot posrednik slovenske kulture prebivalstvu v tem kraju. Prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli pa je tudi v najtežji preizkušnji koroških Slovencev — v dobi nacizma — izmed vseh društev doprineslo največ žrtev.**

Največji razmah je doživelo društvo nedvomno v povojnih letih ter je govornik kot steber društvenega delovanja navedel dramsko skupino in predvsem pevski zbor, ki je v zadnjih petnajstih letih pod vodstvom Vladimira Prušnika dosegel zavidljivo raven. Svojo pesem je poleg domačih nastopov ponesel še v druge kraje na Koroškem in v Sloveniji, medtem ko so v okviru združenih zborov Slovenske prosvetne zveze sodelovali kapelški pevci in pevke tudi pri gostovanjih v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, na Dunaju na Gradiščanskem, v Št. Vidu ob Glini, v Trstu, Gorici in drugod.

Nato je predsednik SPD „Zarja" spregovoril o kulturni izmenjavi društva in dejal, da redno kulturno izmenjavo niso gojili le z domačimi društvi, marveč jo gojijo tudi z društvi na Jezerskem, v Kranju, Stražiču in Kamniku. **„Poleg tega smo uspešno vodili strpno kulturno politiko v naši občini, ki je našla vsestransko odobravanje in priznanje. Odpravili smo vse predsodke, ki so prej vnašali v društvo razdor, ki je našemu kulturnemu in narodnemu delu samo škodoval. Tako je bilo društvu možno, da je bolj kot kdajkoli prej odločno in nedvoumno terjalo primerno upoštevanje v življenju občine in ta odločitev nam je dejansko prinesla enakopravnost ter prijateljsko sožitje med obema narodoma. Brez dvoma ima pri tem razvoju velike zasluge naše občinsko zastopstvo z županom deželnim poslancem Lubasom na čelu, ki vodi dosledno in vztrajno politiko sporazumevanja. Zato smatram za potrebno, da mu ob tem našem jubileju v imenu društva izrečem prisrčno zahvalo, da tudi kot društvo uživamo v občini vso enkopravnost ter na občinskih prireditvah in v kulturni izmenjavi skupaj z ostalimi društvi predstavljamo kulturo naše občine."**

Ob koncu svojega govora se je predsednik Kuhar zahvalil Slovenski prosvetni zvezi za njeno vsestransko pomoč. Zahvalo pa je izrekel tudi vsem pevkam in pevcem tako v društvenem zboru kakor v združenem zboru „France Pasterk-Lenart" ter njihovim pevovodjem Hanziju Kežarju in Vladimiru Prušniku, prav tako pa tudi vsem igralcem, športnikom in ostalim članom društva, ki so kakorkoli prispevali k uspešnemu delovanju. Z zahvalo je povezal željo, da bi vsi tudi v prihodnjem desetletju požrtvovalno sodelovali za procvit kulture v skupni domovini.

Jubilantnemu društvu so prišli ob njegovem prazniku čestitat zastopniki prosvetnih društev iz Slovenije, s katerimi goji „Zarja" redne stike. Predstavniki iz Kranja, z Jezerskega in iz Stražišča so predsedniku Kuharju ob tej priložnosti izročili spominska darila v znak priznanja in z željo po nadaljnjem plodnem sodelovanju. Slovenska prosvetna zveza pa je ob 60-letnici SPD „Zarja" osem zaslužnih članov tega društva odlikovala z „Drabosnjakovim priznanjem".

Z „Zdravljico", ki jo je za zaključek zapel združeni mešani zbor „France Pasterk-Lenart", je proslava 60-letnega jubileja SPD „Zarja" v Železni Kapli izzvenela v duhu velikega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, ki je že pred več kot sto leti zapel visoko pesem bratstva in sožitja med narodi. Nedeljska proslava pa je po svoji vsebini in svojem poteku pokazala, da v občini Železna Kapla-Bela že prevladuje duh našega velikega pesnika, ko si občani obeh narodnosti postajajo iskreni prijatelji in dobri sosedje. —

Posebej je treba še zapisati, da je kapelško društvo v okviru svojega jubileja za letošnji Avstrijski teden knjige pripravilo v gostilni Koller bogato in zanimivo razstavo slovenskih knjig, ki jih je dala na razpolago celovška knjigarna „Naša knjiga". Na otvoritvi razstave, ki je obsegala več kot 200 knjig iz slovenske in svetovne književnosti, je o pomenu knjige govoril naš domači pisatelj Florijan Lipusch. Čeprav je bila ta razstava prva taka prireditev v Železni Kapli, je vzbudila izredno veliko zanimanje ter je bila v knjigo obiskovalcev večkrat zapisana želja, naj bi društvo v bodoče vsako leto priredilo tako razstavo.

Delajmo za sporazumevanje!

Prisrčne čestitke ob 60-letnem jubileju je kapelškemu društvu v lastnem imenu in v imenu celotnega občinskega odbora izrekel tudi župan deželni poslanec Josef Lubas, ki je potem v svojem govoru med drugim naglasil:

Der geschichtliche Abriß über die verflossenen 60 Jahre ihres Kulturvereines „Zarja" zeigt, welche Tiefen der Kulturverein durchschreiten mußte. Es ist gut und richtig, daß man sich bei gegebenen Anlässen solcher Zeiten erinnert, wie überhaupt es wichtig ist, daß man vergangene Begebenheiten nicht vergißt. Nicht deshalb, um den Haß zu schüren, sondern deshalb, um aus dieser Vergangenheit und Begebenheit für die Zukunft zu lernen und daraus die notwendigen Lehren für die Arbeit zu ziehen.

Unsere Arbeit in der Gemeinde ist darauf ausgerichtet, seine Gemeindepolitik zu gestalten, die uns den Frieden innerhalb der Gemeinde sichert. Der Kulturverein „Zarja" ist ein bedeutender Kulturträger in unserer Gemeinde. Mit seiner vielgestaltigen Betätigung auf dem Gebiet der Musik, des Gesanges und Theateraufführungen vermittelt er nicht nur seinen Mitgliedern Freude und Unterhaltung, sondern trägt auf diese Art aktiv zur gegenseitigen Achtung und zum guten Miteinanderleben zwischen den Gemeindebürgern deutscher und slowenischer Sprache bei. Der nun seit vier Jahren bestehende Kulturaustausch mit der Gemeinde Krain ist ebenso mit Hilfe des Kulturvereines „Zaraja" zustandegekommen; ein wertvoller Beitrag zur Völkerverständigung. Umso höher wird man aber auch diese Arbeit werten, wenn man sich der Tatsache bewußt wird, daß diese Begegnung seit 1918 völlig unterbrochen war. Wir machen keine eigene Außenpolitik, aber was wir wollen ist, daß man auch anderswo verstehen lernt, daß wir an der Grenze in Ruhe und Freundschaft mit dem Nachbarn leben wollen.

Am 12. November feiern wir den 50. Geburtstag unserer Republik. Es ist gut, daß man daran erinnert, daß wir eine eigene Nation sind, daß wir Österreicher sind, daß wir eine demokratische Staatsform haben, in der die Freiheit des Einzelnen und der Friede für die Gesamtheit das oberste Gebot ist. Ich meine damit, daß gerade wir in erster Linie erkennen müssen, daß jede Auseinandersetzung welcher Art auch immer nur Nachteile, nur Not, Leid und Tränen der Grenzbevölkerung bringt. Arbeiten wir für die Verständigung, setzen wir alles ein, um ja nicht eine Wiederholung solcher Zeiten zu erleben. Wir in der Gemeinde tun es, wir bitten auch euch um die Unterstützung. Dem Kulturverein „Zarja" aber danke ich für das große Verständnis und die erbrachten Leistungen und wünsche ihm auch weiterhin viel Erfolg und dauernden Bestand.

Duh strpnosti in sožitja . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

jateljstva med narodi. In pred nedavnim smo ob obisku državnega predsednika Jonasa v Jugoslaviji tudi na mednarodnem srečanju ponovno slišali priznanje plemeniti vlogi, ki jo izpolnjuje manjšina v zbliževanju med narodi in v skrbi za bratsko sožitje.

Zato mislim, da v resnici z veseljem in s ponosom praznujemo 60-letnico vašega društva, da upravičeno prikazujemo svoje delo in opozarjamo tudi na kulturno sodelovanje med narodi-sosedi. Vendar smatram za potrebno, da prav ob tej priložnosti spregovorim nekaj načelnih misli h kulturnemu sodelovanju. **Ne sme namreč biti to kulturno sodelovanje med dvema deželama nadomestilo za sodelovanje in sožitje med narodoma v deželi. Prav občina Železna Kapla je primer za to, da je treba najprej začeti pri sožitju med občani in med narodoma v deželi ter šele potem preko meje. Ne sme biti torej kulturna izmenjava samo nadomestilo za mirno sožitje v deželi, kakor kulturna izmenjava tudi ne sme biti nadomestilo za našo lastno kulturno dejavnost. Ne samo gostovanja z onstran meje in tja, ampak predvsem kulturno delovanje tukaj med nami samimi in potem šele kulturna izmenjava. Če bomo tako pojmovali našo vlogo in našo nalogo, potem bomo brez dvoma tudi še v bodoče praznovali svoje jubileje.**

Govornik je nato dejal, da je bilo na prireditvi povedano, kako je v občini zavladal mir, kako je prišlo do sporazuma med narodoma in kako plodovito je razumevanje med njima. „Vendar smo pred letom dni tukaj v Železni Kapli doživeli, da je prišlo do spora zaradi šolskega vprašanja in prav to dejstvo najbolj jasno dokazuje, da današnja šolska ureditev ni v redu. **Šolska ureditev, ki dovede do spora med narodoma, pač ne more biti v redu in pravilna, zato mislim, da je skrajni čas, da pride do temeljite spremembe te ureditve. Koroški Slovenci smo radevolje pripravljeni, pomagati pri znosni ureditvi in pripravljeni doprinesti tudi žrtve, vendar le, če pri tem ne gre za obstoj našega ljudstva in za upravičene interese naše mladine. Kadar pa gre za sožitje, smo pripravljeni na žrtve in mislim, da bi se ob dobri iskreni volji na obeh straneh dalo tudi to vprašanje rešiti v korist mirnega sožitja obeh narodov v deželi.**

V nadaljevanju svojih izvajanj je predsednik SPZ ugotovil, da v zvezi z vprašanjem verouka v šoli v zadnjem času vedno spet slišimo glasove nestrpnosti in doživljamo napade na naše zavedne duhovnike. Zato upravičeno pričakujemo — je poudaril govornik — da cerkev končno odgovori na tozadevno zahtevo nad štiri tisoč slovenskih vernikov in staršev, ki so prosili, da se tudi to vprašanje končno reši v zadovoljstvo našega ljudstva. Na te podpise, na to spomenico do danes nismo dobili odgovora razen v skrajno nefair obliki po bivšem škofovem kaplanu Wilhelmu Muharju s publikacijo, v kateri kot duhovnik ne pozna bratstva in ljubezni niti do svojega sobrata slovenskega duhovnika.

Ob koncu je predsednik SPZ želel kapelškemu društvu mnogo uspehov pri nadaljnjem delu in naglasil: **„Želim predvsem, da bi duh strpnosti, ljubezni in sožitja med narodi, ki ga doživljamo v Železni Kapli in ki ga gojimo v kapelški občini, prodrl tudi preko Miklavčevine, v kateri še vedno vlada zatohli duh izpred pol stoletja; želim, da bi ta duh, ta veter zavel tudi izven kapelškega grabna tja čez našo Podjuno in čez vso Koroško, da bi se končno znašla v mirnem sožitju oba naroda v deželi."**

Visoka odlikovanja

Zvezni prezident Franz Jonas je odlikoval deželnega glavarja Hansa Simo z velikim srebrnim častnim redom na traku za zasluge za republiko Avstrijo. Deželni glavar je ob izročitvi visokega odlikovanja opozoril na prizadevanja in uspehe Koroške za krepitev konstruktivnega dobrega sosedstva s sosedi na jugu, kar je prispevalo tudi k dobremu vzdušju med obiskom predsednika Jonasa v Jugoslaviji.

Jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito pa je odlikoval avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Heinricha Riesenfelda za zasluge pri razvijanju sodelovanja in prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo z redom jugoslovanske zastave z zlato zvezdo na ogrlici.

Iskreno čestitamo!

Bilčovs

Kot je „Slovenski vestnik" v zadnji številki poročal, je bila elektrarna Bistrica-Bilčovs 11. oktobra t. l. uradno izročena svojemu namenu.

Morda marsikomu ni znano, da celotni objekt elektrarne stoji na levem bregu Drave, torej na ozemlju, ki pripada občini Bilčovs. Tudi več kot polovica novega umetnega jezera, namreč od jezu pri Spodnji vesci pa do meje med občinama Bilčovs in Loga vas, ter vse k obratu spadajoče stavbe pokrivajo kmetijsko zemljo, katera je bila last posestnikov iz občine Bilčovs.

Ni nam znano, po čigavi „zaslugi" se je prvotno hotelo to dejstvo zamolčati in se je novi objekt že uradno imenoval „Elektrarna Bistrica". Šele po razburjenju, ki je zavladalo med našim prebivalstvom, so končno le ugodili upravičeni zahtevi in obrat preimenovali, tako da se danes pravilno imenuje „Elektrarna Bistrica-Bilčovs". Nova elektrarna je nedvomno velikega pomena za gospodarski procvit občine, dežele in države, zato pa naj javnost tudi ve, da je k temu naša občina prispevala zemljo.

Z zadovoljstvom moremo ugotoviti, da so začeli tudi s popravilom naše ceste. Mnoge nevarne ovinke izravnavajo in tudi v Bilčovsu samem so začeli popravljati cesto skozi vas. Stari hiši pri p. d. Mežnarju in Adamu je deželni urad za gradnjo cest odkupil z nekaj zemljiščem, jih odstranil in tako omogočil razširitev ceste. Namesto starih poslopij sta posestnika že prej postavila nove, današnjim stanovanjskim razmeram odgovarjajoče zgradbe. Odprto je le še vprašanje struge vaškega potoka, ki teče zdaj nekaj časa na spodnji strani ceste, potem pod cesto ter se nato spet „preseli" na zgornjo in še enkrat na spodnjo stran; torej trikrat prečka cesto, in to na kratki razdalji komaj 200 metrov. Upamo, da se bo tudi tu našla rešitev, kajti v sedanjih razmerah predstavlja potok ob večjih nalivih resno nevarnost poplav.

Pred dnevom mrtvih

Prihodnji teden — ob Dnevu mrtvih — bodo naše misli spet veljale vsem tistim svojcem, prijateljem in znancem, ki jih je smrt iztrgala iz naše srede. Pohiteli bomo te dni na pokopališča, da očistimo grobove in s cvetjem pokažemo svojo povezanost z umrlimi, ki jih sicer ni več med nami, vendar so nam v spominu ostali dragi, nepozabni.

Posebno skrb bomo spet posvetili grobiščem, kjer so našli zadnji počitek vsi tisti, katerih življenje in delo je veljalo naši širši rodni družini. Dolžni smo jim časten spomin, ki so se prizadevali za naše skupne interese, ki so žrtvovali svoje življenje v boju za lepšo bodočnost — za demokracijo, svobodo in mir.

Zveza koroških partizanov bo tudi letos položila vence na partizanska grobišča širom naše zemlje, zato naproša prebivalstvo v vseh tistih krajih, kjer so pokopani partizanski borci, da primerno uredi njihove grobove. S tem, da bomo dostojno počastili spomin naših junaških žrtev, bomo tudi najbolje izpričali, da znamo ceniti njihov doprinos v borbi za enakopravno in prijateljsko sožitje med narodi!

KOLEDAR

Petek, 25. oktober: Krispin
Sobota, 26. oktober: Drž. praznik
Nedelja, 27. oktober: Frumencij
Ponedeljek, 28. oktober: Simon in J.
Sreda, 29. oktober: Narcis
Torek, 30. oktober: Doroteja
Četrtek, 31. oktober: Volbenk

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Vožnja v megli

Več mesecev v letu se morajo vozniki ubadati z največjim sovražnikom prometa — z meglo. Megla je nevarna še posebej zaradi tega, ker je veliko voznikov, ki so prepričani, da se prav njim, pa naj bo vidljivost še tako slaba, ne more nič hudega primeriti.

Hudih in najhujših nesreč, ko se je zaradi slabe vidljivosti zaletela cela vrsta avtomobilov, so ponavadi krive lahkomiselnost, brezskrbnost, premajhna pozornost in prevelika hitrost. Pričakovali bi vsaj to, da vsi vozniki vedo da morajo pri vožnji v megli vedno prižgati zasenčene žaromete. Žaromete zato, da jih drugi laže opazijo. Pa vedno na novo srečujemo na meglenih cestah vozila, ki imajo prižgane samo parkirne lučke in jih opazimo šele zadnji trenutek pred srečanjem.

Tukaj je zbranih nekaj navodil za vožnjo v megli.

- *Megla zelo ovira promet in po končani vožnji se lahko brez pretiravanja hvalimo, da je bila gosta, če ne vidimo dlje kot 150 m.*
- *Tudi če megla ni gosta, pa naj bo podnevi ali ponoči, vedno prižgi zasenčene žaromete. Parkirne lučke niso dovolj, zakaj šoferji, ki vozijo nasproti, te bodo prepozno opazili.*
- *Žarometi in luči na zadnjem delu vozila se v megli še bolj zamažejo kot ponavadi. Že tanka plast umazanije na lučeh zelo zmanjša svetilnost. Zato moramo očistiti luči in če je treba, tudi sredi vožnje ustaviti avtomobil, in jih ponovno obrisati.*
- *Žarnice se postarajo, pa tudi električne napeljave in kontakte načne korozija. Previdni vozniki zato pred zimo zamenjajo žarnice v žarometih in zadnjih lučeh. Takrat tudi izmerijo napetost v okovih za žarnice, da se prepričajo, če bodo nove žarnice res dobro svetile. To je še posebej važno za zadnje luči, ki jih v megli že tako težko opazimo.*
- *Zaradi megle je cestišče velikokrat spolzko. Zato velja voziti previdno in počasi, da se tega ne zavemo šele v jarku.*
- *V megli je tudi teže oceniti razdaljo do avtomobila, ki vozi pred nami. Da se ne bi vanj zaleteli, v megli raje vozite na večji oddaljenosti.*
- *Na ozkih cestah vozite tako počasi, da lahko vozilo zavrete na polovici vidne razdalje. Kdor vozi hitreje, bo prej ko slej povzročil prometno nesrečo.*
- *V gosti megli je prepovedano prehitevati!*
- *Poledica zaradi megle nastane povsem iznenada. V nekaj sekundah prekrije cestišče in avtomobile glazura gladkega ledu. Najbolje je zapeljati s ceste in počakati, saj meglena poledica hitro mine.*
- *Če v megli vozite nenormalno počasi ali se ustavite na cesti, tvegate glavo. Svojo in drugih!*
- *Kdor le more, naj pusti v megli avtomobil raje v garaži. Tako bo še najbolj na varnem.*

Cigarete nam krajšajo življenje

Povsod lahko beremo: Kadite naše cigarete, ker so prvovrstne; kadijo jih milijoni kadilcev! Nikjer pa ni zaslediti napisa, ki bi zlasti mladim ljudem odsvetoval kajenje, ker je škodljivo.

Cigarete so nedvomno dokaj značilen rekvizit modernega časa, rekvizit mrzličnega, hlastnega življenja, v katerem čas mnogo velja. Toda vse premalo pomislimo, da nam tudi cigarete utegnejo biti nevarne.

O kajenju je bilo napisanih že neštetočlankov in celo znanstvenih razprav. Tudi zdravniki so napravili in še delajo najrazličnejše poskuse; prav tako različni so tudi njihovi zaključki. Vendar pa še nihče ni dokazal, da je kajenje koristno, marveč se ugotovitve razlikujejo samo v toliko, da ene bolj in druge morda nekoliko manj resno svarijo pred posledicami kajenja.

Vsekakor so zdravniki na mnogih primerih in statističnih podatkih ugotovili določeno povezavo med kajenjem in pljučnim rakom. To velja zlasti za kajenje cigaret: vlečemo cigareto — in si s tem krajšamo življenje. Izračunali so, da je smrtnost kadilcev v določeni starosti pet let starejših oseb, ki ne kadijo. Torej si kadilci skrajšajo življenje za pet let.

Danes se po vsem svetu izredno hitro širi rak na pljučih. Podatki iz leta 1912 pravijo, da je bilo v vsej takrat znani medicinski literaturi opisanih vsega skupaj le 374 primerov te oblike raka z vsega sveta; zdaj pa samo v Ameriki umira za rakom na pljučih več kot 27.000 ljudi na leto. Ta bolezen se je — to je nedvomno zanimiva ugotovitev — začela nevarno širiti šele od tedaj, odkar stalno raste tudi potrošnja cigaret. Znanstveniki so napravili razne poskuse in ugotovili zvezo med kajenjem in rakom na pljučih.

Tudi ameriško društvo za rak je organiziralo epidemiološka raziskovanja ogromnih razsežnosti, da bi ugotovili vpliv kajenja cigaret na pojavljanje raka na pljučih. Za to delo so pridobili nad 20.000 prostovoljcev, ki so več kot tri leta in pol opazovali skoraj 200.000 moških v starosti od 50 do 69 let. Vsak prostovoljec je opazoval deset svojih znancev v tej starosti, ne da bi opazovani za to vedeli, in beležil podatke o njihovem zdravju, kajenju, boleznih ali smrti. Vse podatke o boleznih so preverjali zdravniki, ki so bolnike zdravili. Te raziskave so privedle do poraznih ugotovitev.

Ne le, da je obolelo za rakom na pljučih mnogo več kadilcev cigaret kot nekadilcev, marveč so ugotovili, da pogostnost te bolezni strmo raste hkrati s številom dnevno pokajenih cigaret. Na sto tisoč opazovanih je letno mrlo za rakom na pljučih:

nekadilcev	3,4
bivših kadilcev cigaret	44,0
kadilcev, ki pokade manj kot 10 cigaret na dan	51,4
od 10 do 20 cigaret na dan	59,3
od 20 do 40 cigaret na dan	143,9
več kot 40 cigaret na dan	217,3

Med najhujši kadilci cigaret je bilo samo raka na pljučih več, kot pa je bilo vseh oblik raka med kadilci.

Medtem ko druge oblike raka rastejo s starostjo, opažamo pri raku na pljučih prav zanimivo izjemo: pri moških, starejših od 70 let, ga je zelo malo. Zelo verjetna se zdi razlaga, da danes 70 let stari možje kot mladi fantje še niso kadili cigaret, ampak so vlekli pipe ali kadili cigare. Druga zanimiva podrobnost kaže, da je pri ženskah veliko manj raka na pljučih, vendar v zadnjem času tudi pri njih postaja pogostnejši. Tudi tukaj ni težko najti paralelo s cigaretami: ženske so začele kaditi mnogo kasneje in jih še sedaj kadi veliko manj kot moških.

Ti podatki se sicer nanašajo le na ameriške kadilce in na njihove vrste cigaret, vendar so ugotovitve, ki so jih napravili v drugih državah, v glavnem nič ne razlikujejo od zaključkov, do katerih so prišli v Ameriki. Torej je kajenje povsod enako škodljivo.

Na drugi strani pa je treba upoštevati, da je čedalje hitrejši tempo življenja spremenil tudi navade kadilcev. Cigareta, ki jo inhaliramo v pljuča, nas hitro zadovolji. Kadimo jo lahko med delom, pri stroju, za volanom, med odmorom kakšne prireditve, skratka tudi povsod tam, kjer pač ni časa in možnosti, da bi počasi nažigali pipo. Utrujeni od dela, zasopli od beganja po trgovinah, nervozni zaradi zamude avtobusa hlastno vlečemo svojo cigareto.

Kajenje je danes morda bolj kot kdajkoli prej huda strast in zato še tako močni dokazi o škodljivosti ne bodo dovolj prepričljivi, da bi „stari kadilci" prenehali kaditi. Sleherni med njimi je prepričan, da njemu cigareta ne bo škodovala — zato bo še kadil. Vendar nekaj le lahko poizkusijo: če že ne morejo prenehati s kajenjem, naj poskusijo omejiti število cigaret na dan. Tudi s tem, da pokadimo cigareto le na pol, zmanjšamo njeno škodljivost, kajti dokazano je, da druga polovica vsebuje mnogo več škodljivih snovi kot prva. Prav tako so ugotovili, da so manj škodljive cigarete s filtrom, ker zadrži filter velik del strupenih snovi.

Resnico o kajenju pa je treba predvsem povedati mladini, kajti pri mladem človeku res še ni mogoče govoriti o kakšni strasti, marveč so poglavitni vzroki, da začne mlad človek kaditi, navadno le moda, snobizem, želja, da bi ga šteli za odraslega, zlasti pa še nepoučenost o škodljivem vplivu kajenja.

Drobne zanimivosti

● Industrija živilskih konzerv je v razmahu šele od prve polovice 19. stoletja, toda vzhodnjaška ljudstva so znala hrano konzervirati že v starem veku. V kraljestvu Inkov (13. stoletje) niso sušili samo mesa, marveč tudi krompir, ki so ga izmenoma izpostavljali sončni pripeki čez dan in nočnemu mrazu ter ga tako konzervirali za dalj časa.

● Amerikanci niso imeli samo znamenitih Cow-boyev, ampak tudi cow-girle. Med njimi se je posebno odlikovala Lucille Mulhall, ki je znala s konja z lasom ujeti celo kojote, izredno nagle prerijske volkove. Nekoč je z enim samim metom lasa ujela hkrati kar osem divjih konj.

● Turški oblastnik v epirski Janini Ali paša (1741—1822) je imel na vsakem potovanju s seboj dvanajst ljudi, ki so se morali uleči v vsako luknjo na cesti, da so šla kolesa preko njih in tako gospodarja v kočiji ni preveč metalo sem in tja. Za „plačo" so dobivali ti ljudje po dva kilograma kruha na dan.

● Skupina sovjetskih inženirjev in tehnikov na 165 milijard ton, druge največje do sedaj odkrite tovrstne zaloge na svetu. Sovjetske zaloge bituminoznih krilavcev znašajo na pribo v brazilski državi Sao Paolo zgradila veliko rafinerijo za pridobivanje gorilnega plina iz bituminoznih skrilavcev. Brazilske zaloge bituminoznih skrilavcev cenijo na 120 milijard ton in so za zalogami Amerike, ki jih cenijo mor komaj 15 milijard ton.

● Kokosov otok, ki leži kakih 800 km severozahodno od obale Južne Amerike, že nekaj stoletij oblega prava vojska iskalcev zakladov. Trudijo se, da bi odkrili bajni zaklad, ki naj bi ga morski roparji skrili nekje na otoku in ki naj bi bil vreden 450 do 500 milijonov dolarjev. Prav gotovo pa gre samo za legendo, saj ni doslej še nihče ničesar našel. Kljub temu je prišlo na otok v zadnjih 150 letih že okoli 450 ekspedicij, kar pomeni na vsake štiri mesece po ena ekspedicija.

● Najdaljše brke na svetu je imel bramin Masudiya Din: namerili so jim dolžino 260 centimetrov. Kar se tiče brade, je dosegel rekord Norvežan Hans Lanoseth, ki se po letu 1912 ni dotaknil obraza z britvijo celih 36 let. Brada mu je zrasla do dolžine treh metrov in pol. Še presenetljivejše prvenstvo je imel neki kitajski menih iz Šanghaja: deset let si ni strigel nohtov in leta 1910 je imel vse krempljе dolge skupno 6 metrov in 73 centimetrov.

Latinščina je, kakor je znano, mrtev jezik, ker ga ne govori noben narod. Takšnih mrtvih jezikov je več. Jezik je povezan z narodom, ki ga je ustvaril. Če naroda ni več, izgine tudi jezik, ki ga je govoril dotični narod.

Z latinskim jezikom je drugače. Rimski imperij je trajal do 476 leta, ko je bil strmoglavljen zadnji imperator. To je bil konec vlade Rima, ne pa tudi latinskega jezika. Latinščina je ostala literarni in znanstveni jezik in v latinščini so brali lekcije na univerzah. Prvo lekcijo v nemškem jeziku so prebrali šele leta 1688 na univerzi v Halle.

LATINSKI JEZIK
še vedno nepogrešljiv

Zdravniki in farmacevti vsega sveta uporabljajo še danes latinščino in ne kažejo namere, da bi jo spremenili.

Raze tega je znano, da se v našem času znanosti in tehnike vsak dan pojavljajo novi pojmi. Samo slovar kemije vsebuje sedaj okrog 2 milijona terminov, poleg tega pa se še izpopolnjuje. Odkod nove besede za oznako novih pojmov? Praviloma iz latinskega in starogrškega jezika.

Ivan Cankar:

NA KLANCU

11

Mihova je oblila temna rdečica; ustnice so se mu gibale, toda izpregovoril ni.

„No ... in pristopil je k društvu in je plačal precej deset goldinarjev za note ... ne moremo mu odreči ..."

Morda se je zdelo notarju, da se izgovarja preponižno; sram ga je bilo in zato je nadaljeval z drugačnim glasom, skoro osorno.

„Pa tudi lep glas ima in dober pevec je in priljuden človek je, vesel, ne tako čemeren ..."

Ozrl se je po strani na Mihova, Mihov pa se je v tistem hipu domislil, da tudi on prej ni bil čemeren.

„Sploh pa to ni nič, da bi govoril zmerom isti človek ... ljudje se privadijo in jih stvar ne zanima več, niti ne poslušajo in govor se tako izgubi. Potolažite se, saj boste tako peli ..."

Mihov se je nerodno poklonil, zinil ni besedice in je šel. Kakor otroku mu je bilo — za plot bi stopil in bi se zjokal ... Ali nato ga je obšel silen, besen srd; okrenil se je že, da bi hitel k notarju nazaj, skočil preden in kričal tam, tolkel s pestjo po mizi, in če bi notar odgovarjal tako zaničljivo in prešerno, kakor je govoril, bi planil nanj in bi davil, davil ...

Tako ga je krojač pritisnil na steno, pritisnil na prsi, da ni več dihati mogel; vse mu je ugrabil; prišel je v kariranih hlačah in v suknji s škrici in mu je vzel kruh in čast in življenje ... Od srda in žalosti se mu je zibalo pred očmi; ko je prišel domov, je legel na posteljo, premetaval se je vso noč in ni zatisnil očesa. Časih se je vzdignil, stisnil je pest; v polsanjah se mu je zazdelo, da stoji pred njim na cesti, vse polno ljudi naokoli, in krojač se trese, bled je in prosi ... toda on, Mihov, ne sliši nič — bije, bije v obraz in kri curlja po licih dol, na ovratnik, na suknjo ... Toda glej, kri je izginila mahoma in tolsti obraz se je smehljal veselo, zaničljivo in vsi naokoli so se grohotali ... Zazdelo se mu je potem, da ležita na cesti, v prahu, roke se vijo, grabijo in že je stisnil Mihov za vrat, kakor s kleščami je stisnil debel potni vrat in oči buljijo vanj z velikim vodenim pogledom ... toda hipoma mu je roka zdrsnila ob potni koži, krojač je planil, pokleknil mu na prsi in spet se je smejal veselo in zaničljivo njegov tolsti obraz ...

Prišla je nedelja, lepa avgustova nedelja; vročina je bila že malo ponehala, veter je pihal in beli oblaki so se igrali na nebu. Večer je bil topel in prijazen, cesta je bila polna ljudi.

Mihov je stanoval nad trgom in gledal je skozi okno po trgu dol; strašneje mu je bilo, kolikor bolj se je bližal mrak. „Zdaj bodo pričeli," si je mislil in žile na čelu so se mu napenjale, polnile so se s krvjo, vročo kakor ogenj, in oči so se mu zalile, zastrla jih je težka motna mrena. Zazvonilo je sedem; dolgo je zvonilo, z lepo donečim prazniškim zvokom in Mihov je zastokal, kladivo je bilo po njegovih prsih, po njegovem čelu ...

Vzdignil se je počasi, sram ga je bilo in kakor tat, z opreznimi očmi, s sklučenim životom, je stopil na cesto. Šel je po poljski stezi, da bi ga ljudje ne srečavali. Domislil se je, kako je hodil na veselico prej; postal je sredi polja in zakričal bi od sramu in od bolečine. Nato si je očital, hotel se je strezniti siloma: „Ne bodi otročji, Mihov! Ostani doma in ne brigaj se zanje; če mislijo, da bodo sami opravili, naj opravijo, druge skrbi imaš!" — Toda šel je dalje, slišal ni sam svojih besed — kakor da bi mu prigovarjal človek, ki ni vredno, da bi se oziral nanj ... „Kam pa, Mihov?" ga je vprašala ženska, ki je stala ob plotu za hišo. Mihov se je prestrašil, kakor da bi ga bil kdo zasačil pri sramotni stvari. Odgovoril je v zadregi in je šel hitro dalje. „Na veselico, Mihov?" ga je prašal kmet, ki je stal ob stezi in gledal po polju, kjer se je nalahko zibalo rumeno žito. „Na veselico!" je odgovoril Mihov, ne da bi se ozrl. Zdelo se mu je, da gledajo za njim in se posmehujejo. Vse so vedeli — na hrbtu je imel z velikimi črkami zapisane vse svoje misli in hodil je med ljudmi kakor hudodelec, ki ga ženejo žandarji vklenjenega po cesti.

Že se je mračilo, vrtovi za hišami so bili v senci. Tam je stalo lepo enonadstropno poslopje — spodaj gostilnica, zgoraj bralno društvo. Okna so bila že svetla, za zagrinjali so se premikale črne sence. Pred hišo in okoli vrta je bilo polno ljudi, otroci so se podili, ženske, praznično opravljene, so stale v gručah na cesti.

Mihov si ni upal blizu, ali slišal je tako natanko, kakor da bi stal pod oknom. Prišlo ja po stezi dvoje ljudi in Mihov se je umaknil, šel je v umazano krčmo, ki je bila skoro prazna; le par pijanih fantov je sedelo za veliko, z vinom polito mizo; krčmar je stal na pragu in je gledal s sovražnim pogledom na belo poslopje, ki je stalo tam ponosno in vse razsvetljeno. Mihovu je bilo, kakor da je bil prišel med zavržence in izgnance, in laže mu je bilo pri srcu. Sedel je k oknu in je malo odgrnil zagrinjalo.

Cesta se je polagoma praznila; prišla je bila gospoda in veselica se je pričela. Mihov je čutil natanko tisti trenutek, ko je stopil govornik na oder ter se sladko priklonil.

Naučite ga, da ne bo egoist

Dandanes se začno tudi otroci že zelo zgodaj vključevati v socialno življenje, medtem ko je včasih bila družina edino okolje, v katerem si je otrok nabiral tovrstne izkušnje. Tako lahko danes berete tudi priročnike, v katerih matere vprašujejo, če mora triletni povabljenec na otroško zabavo prinesti rože gostiteljici, ki ima tri leta manj dva meseca.

Otroci gredo odlično v korak z novimi zahtevami in jih lahko povsod vidimo v „njihovih" gledališčih, v „njihovih" kinematografih, na „njihovih" igriščih.

Zato se ne smemo čuditi, če matere zelo skrbijo za vzgojni videz svojih otrok v formalnem smislu. Pri tem včasih preveč vztrajajo na tem, da jih priganjajo: „Pozdravi tukaj, pozdravi tam, pozdravi teto, daj roko stričku", tako da končno postane otrok nekakna mehanična živa igračka, ki odkriva določeno izumetničenost in zunanji pritisk.

Prav vzgoja je namreč celovite narave, treba jo je prilagoditi in razvijati v skladu z otrokovo starostjo. Tako so nekatere punčke odlično vzgojene, vendar se hitro zjezijo, če kdo drug od otrok prime njihovo igračko ali jim nagaja. Zato mora vsaka mati naučiti svojega otroka tudi določene nesebičnosti, vedenja, ki ne bo niti egoistično niti egocentrično. Otrok mora spoznati, da ni edini na svetu, ampak da žive z njim še drugi otroci. S tem se mora sprijazniti. Gre za neko vrsto otroškega liberalizma, ki ga takoj opazimo. Zadostujejo opombe, zgledi staršev, da se bo otrok v družbi svojih sošolcev ali tovarišev pri igri znal vesti. Če bo znal otrok družbeno občevati, bo zmožen tudi „ljubezenske geste", hkrati pa bo tudi otrok z bogato duševnostjo in skrbjo za druge.

O prehrani bolnikov

Hrana zdravih ljudi in bolnikov se v glavnem ne razlikuje dosti. Bolniki naj jedo čimbolj polnovredno hrano, seveda pa le tako, kakršno jim dovoljuje njihova bolezen. Dieta mora upoštevati celoten organizem. Prej so predpisovali diete, ki so bile mnogokrat zgrešene, ker so upoštevale le en organ, oziroma funkcijo, ne pa celotno delovanje organizma.

Bolnikova prehrana naj bo dobra, vendar ne preobilna. Kalorije sicer nasitijo, vendar pa same ne zdravijo. Takšna s kalorijami bogata krana, ki pa je napačno sestavljena, lahko celo povzroča bolezen.

Pri sestavljanju bolniške hrane moramo razlikovati hude vročinske bolezni in kronične bolezni. Pomanjkanje apetita pri vročinskih boleznih je bolezenski znak. Tak bolnik naj se ne sili s hrano, raje naj se posti in uživa večje količine tekočin. Zaradi posta bolniku ni treba prebavljati, s tem pa štedi energijo. S poskusi so dokazali celo, da se med postom poveča odpornost organizma. Post učinkuje torej pri vročinskih boleznih zdravilno. Bolnik naj ga prekine šele, ko začuti potrebo po hrani. Paziti moramo, kaj bolnik pije med postom. Najbolj primerni so sokovi iz sadja ali zelenjave, razredčeni ali nerazredčeni. Mleko in mesne juhe pa niso primerne, ker vsebujejo beljakovine in kuhinjsko sol.

Pri kroničnih boleznih (tuberkuloza, sladkorna bolezen, kamni itd.) se moramo ozirati še na posebne zahteve. Tudi tu velja pravilo: hrana je tem pravilnejša, čim več naravnih vitaminov, fermentov, mineralov itd. vsebuje in v čim bolj naravni obliki jo nudimo. Pri kroničnih boleznih je pomembna tudi kvantiteta (količina), ne le kvaliteta (kakovost) hrane. Energetska potreba je pri različnih boleznih različna.

Prehrana je torej izredno važen faktor pri zdravljenju bolezni, ne glede na to, ali je edino zdravilo, ali pa uporabljamo še druge metode zdravljenja. Zdravljenje z dieto vpliva celo na najmanjše življenjske procese. Potrebno je seveda dalj časa, preden se stanje izboljša. Zato je najbolj priporočljivo kombinirano zdravljenje, to je zdravljenje s pravilno prehrano in z zdravili. Seveda mora biti eno prilagojeno drugemu.

Želje glede idealnega moža

„Idealnega soproga bržkone še ne bo tako kmalu," ugotavlja odbor, ki je objavil ugotovitve mednarodne ankete, izvedene v Franciji, Angliji, Italiji in ZDA, „in sicer zato ne, ker imajo zakonske družice v raznih deželah dokaj različne, celo nasprotujoče si želje, pojme in zahteve."

V anketi, ki je zajela samo poročene ženske — „zato, da bi ugotovitvam načelno odvzeli sleherni pridih romantike," so pojasnili uresničevalci zamisli — ni šlo za mikavnost, možatost in druge take lastnosti idealnega soproga, marveč za njegovo vedenje doma in za njegov odnos do gospodinjskega dela.

Kot primer vprašanje: „Idealni soprog in pomivanje posode — da ali ne?" Italijanke so skoraj vse rekle „ne", šest Američank izmed desetih je odgovorilo pritrdilno, Francozinje so bil pol na pol, pri Angležinjah pa so bile v rahli večini nasprotnice „moških rok pri pomivalniku".

Po željah in predstavah sedmih Američank med desetimi mora mož negovati otroke in skrbeti za njihovo higieno, razen tega pa kuhati ter loščiti parket in čistiti pod v stanovanju torej delati tisto, proti čemur je polovica anketiranih Angležinj, šest Francozinj in osem Italijank. Te zadnje pa imajo vrsto drugih zahtev: mož mora skrbeti za družinsko poslovno korespondenco, se pogajati in pričkati z dobavitelji raznega blaga, odločati o bivališču in o stanovanjski opremi.

Po mnenju večine italijan. žena naj bi torej mož ostal tudi v prihodnje „pater familias", se pravi, da mora biti rednik družine in se posvečati predvsem delu v poklicu. Njihovo nasprotje so Američanke, ki se odločno zavzemajo za enakost z možem glede pravic in dolžnosti v domači hiši, angleške in francoske žene pa so nekje v sredini med skrajnima točkama, ki ju zastopajo prve in druge.

Vkuhavanje sadja

Sadje najprej pripravimo za vkuhavanje. Za marmelade sadje najprej operemo, odstranimo koščice, peclje in muho ter ga na drobno narežemo in zmečkamo. Jagodičevje lahko zmečkamo kar z vilicami ali pa ga prepasiramo skozi sito. Za večje sadje lahko vzamete strojček za mletje mesa ali pa mikser. Seveda mora biti sadje prej temeljito očiščeno. Pri vkuhavaju kompotov puščamo sadje navadno celo. Le večje kose razpolovimo (npr. hruške, breskve). Za želeje vam je potreben le sok. Dobite ga, če sadje razpustite v nekoliko vode in nato vsebino precedite skozi čisto krpo iz gaze. Štiri vogale krpe pritrdite na noge obrnjenega kuhinjskega stola. Na krpo vlijete sadno čežano in pustite precejati zmes celo noč.

Lonec, v katerem boste kuhali sadje in sladkor mora biti popolnoma čist.

Posodo, v kateri kuhate, lahko napolnite le do polovice. Prepolna posoda rada prekipi.

Kozarce za vlaganje sperite poprej temeljito v vroči vodi. Če je treba, uporabite tudi krtačko. Če ste za pomivanje uporabili pomivalno sredstvo, sperite kozarce v čisti vodi. Kozarcev ne brišite s cunjo, temveč jih le poveznite na krpo, da se odtečejo in osuše.

Marmelado, kompot in želе spravljamo še vroče v kozarce. Da kozarci ne bodo počili, jih je treba postaviti na vlažno segreto krpo ali pa jih segreti v neprevroči pečici.

Za zapiranje kozarcev uporabljajte celofan papir. Pokrijte jih, ko so že ohlajeni. Preden poveznete celofan papir preko kozarcev in ga pritrdite z gumijastim obročkom, urežite nekoliko manjši pokrovček iz papirja, ki dobro vpija vlago. Ta košček papirja nakvasite v alkoholu in položite v kozarec neposredno na vkuhano sadje. Povrh potresite nekoliko salicila. Ta pokrovček bo obvaroval marmelado pred plesnobo; ko začnemo marmelado ali kompot uporabljati, papir previdno odstranimo.

Marmelado kuhamo iz drobno narezanega sadja. Skoro vse vrste sadja so primerne za kuhanje marmelade. Razlikujemo enostavne marmelade (le iz ene vrste sadja) in mešane (iz več vrst sadja). Za marmelado pripravimo maso že dan prej (zmeljemo ali zmečkamo) in jo tudi osladkamo. Na 500 g sadja je treba računati najmanj 375 g sladkorja. Naslednji dan začnemo s kuhanjem na zmernem plamenu. Marmelado je treba ves čas mešati, dokler se ne pričenja strjevati.

Kompot pa vsebuje v nasprotju z marmelado majhne kose sadja. Vedno ga pripravimo le iz ene sadne vrste. Za 1 kg sadja vzamemo 1 kg sladkorja. Sladkor raztopimo v malo vode, pustimo, da zavre in posnamemo pene. Nato stresemo vanj oprano sadje. Ko se sadje zmehča, ga poberemo iz posode in naložimo v kozarce. Sok in sladkor pa pustimo še na plamenu, dokler se ne začne strjevati. Šele takrat prelijemo sadje v kozarcu s sokom. Nato pustimo vse skupaj ohladiti in kozarce zapremo.

Želе je le strjen sadni sok. Za želeje so primerni sadeži, katerih sok se rad strjuje (ribezelj, kosmulja, jabolka, kutine). Za želе lahko uporabite tudi nezrelo sadje, ker le-to vsebuje več pektina (ki strjuje). Posebno cenen želе lahko pripravite iz nezrelih, že odpadlih jabolk. Porabili boste sicer nekaj več sladkorja, ostane pa vam še sladka čežana, ki jo lahko spravite v kozarce. Za 1 liter sadnega soka potrebujete 1 kg sladkorja. Zmes pustite vreti, dokler se ne prične strjevati. Razumljivo je, da morate med kuhanjem stalno mešati. Ko ste želе vlili v kozarce, pustite, da se strdi in zavežite.

Drobni nasveti

■ Pijača na kopanju posebno prija. Ohladite jo tako, da steklenico ovijete s prtom, namočenim v mrzlo vodo, in jo postavite v senco.

■ Pekač vam z zgornje strani premočno greje. Zaščitite pečenko ali pecivo s pergamentnim papirjem, ki ga namažete z maslom ali oljem.

■ Marsikatera od vas se je najbrž že jezila nad zamašenim sipalnikom za sol. Sol se namreč zelo rada sprime in verjetno še ne veste, da to lahko preprečite, če stresete vanjo nekaj zrn riža.

■ Če postanejo očala motna, jih natrite z milom in glicerinom, potlej pa zdrgnite z mehko usnjeno krpo.

■ Prekajene klobase, ki jih postrežemo surove, bomo najlaže olupili, če jih pred tem za malo časa potopimo v mrzlo vodo.

■ Nove preproge ne smemo takoj čistiti s sesalcem temveč prvih šest mesecev le s sirkovo metlico. Tudi pozneje ni priporočljivo prepogosto sesanje. Povsem dovolj je posesati preprogo dvakrat tedensko.

„Slavna gospoda!..."

Beseda za besedo je slišal Mihov in premikal je ustnice, tudi sam se je nalahko priklonil, lica so mu zardela in ugledal je pred sabo velio množico, ki je strmela vanj in poslušala. Toda oglasil se je poleg njega nekdo drug, govoril je glasneje, lepše, zvočneje in ga je skoraj že prekričal. Mihov je čutil veliko krivico, ki so mu jo storili, in ozrl se je po ljudeh z zaupljivim pričakovanjem: mislil je, da bodo spoznali krivico, pognali pritepenca z odra ter poslušali njega, Mihova, ki je bil pravi slavnostni govornik. Toda ljudje so bili neusmiljeni, niso se niti ozrli vanj, ko je lovil poglede in rosil z motnimi očmi. In pritepenec je govoril z blagodonečim glasom dolge in lepo zložene stavke, ki so se topili na jeziku kakor med. Mihov se je tresel, mrzle kaplje so mu lezle po čelu dol, hotel je govoriti, toda jezik je bil trd in neokreten. Nekateri so ga opazili, ko je stal na odru v zadregi, neroden in osramočen in sredi vrišča in ploskanja so kazali nanj in so se smejali. „Kaj pa ta tukaj? Ali pojdeš dol, ki te nihče klical ni! Glejte ga, kako stoji, kolena se mu tresejo! Kaj pa jeca? Klado ima v ustih!" Smejali so se hrupno in neusmiljeno, ali polagoma so se razsrdili, ker je Mihov še zmerom stal kakor vkovan, roke povešene, glavo sklonjeno. „Dol! Dol!" je kričalo po dvorani, ljudje so vstajali, pesti so se dvigale in že so ga zgrabile železne roke pod pazduho, za laket, za vrat, potegnili so ga dol, pol onesveščenega, in „Udari! Bij!" je kričalo po dvorani...

Mihov se je stresel, pogledal je po cesti z motnim očesom; od daleč je prihajal šum — ploskali so govorniku. Zazdihnil je, sedel za mizo ter skril glavo v dlani. Popil je bil že tri četrti kislega vina, ki je dišalo zoprno po špiritu, in glava mu je bila težka, po razbeljenem čelu mu je tekel mrzel pot. Pil je naglo, kozarec za kozarcem, in misli so se mu medle, motale so se mu po možganih v čudnih, nejasnih oblikah, menjavale so se hitro pred neizmernim črnim ozadjem — neizmerno črno žalostjo.

Prišel je v krčmo čevljar, pijanec; omahoval je že, in ko je sedel k Mihovu ter se naslonil z rokami na mizo, je prevrnil kozarec.

„Kaj pa ti, Mihov, nisi šel na veselico?"

Mihov je ozrl vanj z zaspanim lenim pogledom.

„Nisem šel."

Čevljar se je nasmehnil in je pomežiknil.

„No, Mihov, lepo te je potisnil krojač. Kruh ti je vzel in še čast povrhu. Saj drugače si bil zmerom zraven."

„Vse mi je vzel," je govoril Mihov zase. „Kruh mi je vzel in še čast povrhu."

Čevljar se je zagledal v polni kozarec in obraz se mu je zresnil.

„Glej, Mihov, tako pojdemo vsi. Tudi mene že čaka — danes ali jutri pride, vem, da me čaka..."

Mahoma je udaril po mizi, da je zažvenketalo.

„Ampak jaz ne bom taka šlapa, kakor si ti, Mihov! Jaz bi ga zadavil sredi ceste — da, zadavil ga bom sredi ceste, vpričo ljudi, pa naj me ženejo!"

„Tudi jaz bi ga zadavil," je govoril Mihov počasi in zamišljen. „Pa človek kar omahne, roke se mu povesijo — ne morem ga zadaviti."

Oba sta bila pijana, strmela sta s topimi, okrvavljenimi očmi. Čevljar je izpregovoril z resnim glasom, gledal je predse in čelo se mu je nagubančilo.

„Jaz sem mislil dolgo časa, kaj da boš napravil. Čakal sem, ti pa se nisi ganil; držal si, ko te je tepel... Jaz bom napravil drugače..."

Nekaj hudobnega je zasijalo v njegovih očeh, obraz pijanca je dobil hipoma nekaj moškega in odločnega.

Mihov je odgrnil zagrinjalo popolnoma, iz noči se je bleščalo dvoje vrst razsvetljenih oken, časih se je prikazal kdo ob oknu, na pragu, čul se je žvenket kozarcev, razločevalo se je celo, če je kdo vzkliknil, če se je omizje zagrohotalo. Mihov se je zdrznil — spoznal je iz nejasnega šuma krojačev glas in slišal je svoje ime.

Čevljar se je ozrl nanj in se je nasmehnil.

„Ali si ga slišal?"

Kakor slučajno je iztegnil roko po mizi in se je dotaknil noža, ki je ležal na prtu. Mihova je izpreletelo, kri mu je izginila iz lic in vstal je naglo.

„Grem samo malo pogledat... rad bi ga videl..."

„Le pojdi in dobro opravi!" je odgovoril čevljar; mirno je gledal za njim.

Mihovu so se opletale noge; ko je stopil na prag in je začutil hladni nočni zrak, bi se bil skoro prevrnil. Šel je počasi, omahovaje, preko trga in naravnost proti hiši, ki je stala pred njim velika, ponosna, vsa razsvetljena. Govoril je sam s sabo: „Nisi čakal zastonj, prijatelj dragi..." Toda mislil ni ničesar, odločnost je bila samo zunanja, vročina je izginila iz težke, utrujene glave in oči so gledale motno, zaspano.

Stopil je na prag — žarka svetloba ga je zaskelela v oči.

„E, kam pa ti, Mihov, saj si pijan!" se mu je zasmejal v obraz debel štacunar, ki je bil prišel iz gostilne in si je brisal potno čelo.

Mihov ni odgovoril, ozrl se je komaj nanj in je šel dalje, omahovaje, skljucen, na pol že v spanju in mučnih, nerazločnih sanjah. Prišel je v prvo sobo, iskal je s topimi, polzatisnjenimi očmi in ga ni našel: tam so sedeli kmetje, razgovarjali so se hrupno, nekateri so kartali, zapazil ga ni nihče. V drugi sobi, rdeče poslikani in elegantno opravljeni, je bila zbrana gospoda. Mihov je postal na pragu, pred rdečim zastorom. Komaj je premeril omizje s pijanim pogledom, je ugledal ob oknu tolsti, potni krojačev obraz.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

CARROLL MAYERS

Duh ob cesti

V vsem kraju niste mogli najti manj praznovernega človeka, kakor je bil Michael Doyle. Take zgodbe je imel za nespametne in otročje.

Sedel je v dnevni sobi in mislil na svojo ženo Saro, ki je po nenadnem srčnem napadu ležala v svoji sobi. Pravkar je bil pri njej zdravnik dr. Carmody. Srčni napad je dobila točno mesec dni zatem, ko je Doyle spoznal Molly Brennan. „Če le ni kaj izvedela o Molly?" je pomislil. Bal se je najhujšega. Saj je bila dobra žena, čeprav do nje ni nikoli čutil tega kakor do Molly. Če bi Sara umrla, bi on in Molly mogla...

Njegove misli je prekinil dr. Carmody, ki je prišel iz Sarine sobe.

— Kako je, doktor? — je vprašal in naglo vstal. Na obrazu se mu je videlo, da je zaskrbljen.

— Odpočiti si mora. Dal sem ji pomirjevalna sredstva.

— Ali si bo opomogla?

— Vsekakor, je rekel doktor z ohrabrujočim nasmehom. — Napad ni bil prehud. Sicer pa bom že jutri vse točno vedel, napravil bom kardiogram. Važno je, da bi mirno prebila noč, ko bodo zdravila pričela učinkovati. Prišel bom jutri zjutraj. Tudi sami si odpočijte.

Ko je zdravnik odšel, je Doyle odprl vrata ženine sobe. Sara je spala. Vrnil se je in pričel listati po časnikih. Vendar ga niso mogli odvrniti od misli, ki so ga zaposlovale: med skrbjo za ženo in njegovo bodočnostjo s črnooko Molly, ki je prišla v krčmo pred mescem dni. Zamišljal si jo je, kako vesela in nasmejana streže gostom. Že prvi dan ko jo je zagledal, ga je neverjetno prevzelo, a nekaj dni pozneje se je sestal z njo za Thomasovim mlinom.

Ob desetih zvečer se je spravil v posteljo, toda zaspati ni mogel. Tudi naslednji dan ni bil nič boljši. Vedno je mislil na Saro. Pričakal je zdravnika. Ta je prinesel majhen kardiograf in ugotovil, da ne bo potrebno zdravljenje v bolnišnici.

— Morala bo najmanj mesec dni počivati..., — je dejal zdravnik. — Po nekaj dneh bodo potrebni kratki sprehodi med polji in v okolici, vse dokler si popolnoma ne opomore. Samo obvarovati jo morate pred vsakim razburjenjem.

■

Čez teden dni je odšel na delo. V tem času je bila pri Sari dekle iz soseščine in ji pripravljala hrano. Tistega dne se je ustavil v krčmi in se dogovoril z Molly, naj ga zvečer počaka pri drevesu za Thomasovim mlinom.

— Kako bi želela, da bi tvoja žena umrla! — je rekla Molly, ko je prišla na sestanek. — Saj tudi ti to želiš, ali ne? — je šepetala, ko se je privijala k njemu.

— Ne, ne, želim!

— Nikar mi ne laži! Vem, da želiš!

— Prosim te, Molly, nikar mi ne govori o tem, — ji je dejal s tihim glasom in jezen, ker je Molly tako dobro uganila njegove misli. — Ne bi smela tako govoriti. Sara je moja žena. Niti pomisliti ne bi smel na kaj takega.

Izmučen se je vrnil domov. Seme odločitve je bilo posejano. In čim bolje se je Sara počutila, tem več je razmišljal, kako bi se je znebil. Neke noči, ko se je obračal v postelji in ni mogel zaspati, je našel izhod. Vedel je, kaj mu je storiti.

— Tako ne morem več naprej! — je povedal Molly, ko se je ponovno sestal z njo.

— Si si kaj izmislil? — ga je vprašala in ga pozorno motrila.

Globoko je vzdihnil in zamrmral:

— Da, nekaj sem si izmislil.

— Povej kaj!

Omahoval je in pomislil, da Molly ne sme opaziti, kako drhti. — Doktor me je opozoril, naj pazim, da žena ne doživi nič razburljivega. Če bi se kaj takega zgodilo, tedaj...

— Hočeš reči, da bi morala kaj ukreniti?

— Da.

— Toda to bi bil umor, Michael! — je odgovorila Molly. — Vendar morava zares nekaj storiti.

— Da ne izrečeš več besede umor! — je odgovoril jezno. — Nekaj morava storiti za najino prihodnost. To je najina edina priložnost..., — je nadaljeval in jo objel.

— Ali mi ne moreš povedati, kaj nameravaš, — je nadaljevala in se izvila iz njegovega objema.

— Morava jo prestrašiti. Sara veruje v duhove. Ko jo bom popeljal na sprehod in bi blizu pokopališča zvečer zagledala...

— Če bi se jaz tam skrila in se v beli rjuhi nenadoma pojavila izza kakega nagrobnega spomenika...

Doyle je pritrdilno kimnil z glavo. — Nihče bi ne mogel ničesar dokazati. Sam bi potrdil, kako je Sara nenadoma padla... Vsi bi verjeli.

— Storila bom, kakor predlagaš, Michael. Vse hočem storiti za najino srečo.

■

Dva dni pozneje je Doyle obvestil Molly, da bo naslednjega dne spremljal ženo, ki odpotuje na obisk k svoji sestri. Tam se bo namenoma dolgo zadržal, tako da se bosta na povratku domov v temi vračala mimo pokopališča.

— Vsekakor bodi tam. Počakala boš, dokler se ne približava pokopališču. Nato nenadoma skoči izza nagrobnika in kriči kar najbolj glasno!

■

Sara je bila srečna in zadovoljna ter je skakala okoli voza, medtem ko je Doyle zapregal. — Kako se že veselim, da bom zopet videla Emily, — je govorila, ko je nosila razne stvari na voz.

Njena sestra je bila še bolj vesela. Ko je prišel čas povratka, je bila Emily nenadoma proti temu, da bi se Sara že vrnila. — Naj ostane še nekaj dni pri meni, vsaj do konca tedna. Tudi zate bo bolje tako. Pripelji se ponjo v nedeljo.

Tudi Sara je bila s tem predlogom zadovoljna. Doyle ni mogel vztrajati, ker bi mogla v tem primeru Emily kaj zasumiti. „Tako bo še bolje," je pomislil. „Če sem že tako dolgo čakal, bom pa čakal še nekaj dni." Veselo se je odpravil z vozom proti domu.

■

Vsa vas razen Molly je bila na pogrebu. Molly je ležala hudo bolna v postelji in ni mogla zatisniti oči. Nenehno je morala misliti na dogodek tistega večera pri pokopališču. Ko je s presunljivim krikom skočila izza nagrobnika, sta se konja splašila in skočila stran. Doyle je padel z voza in z glavo udaril ob kamen. Lobanja mu je počila kakor jajčna lupina.

IZREKI

- **Večina žen si domišlja, da zadošča imeti enega ljubimca, če hočejo spoznati ljubezen, in prav tako je mnogo mladih ljudi prepričanih, da zadošča pisati verze, če hočeš biti pesnik.** (Et. Rey)
- **Nikdar ni živela ženska, ki bi okusila toliko slasti v zadoščeni ljubezni, kakor jo je v hrepenenju in spodbujanjih.** (Pascal)
- **Vzeti ženo bližnjemu vzbuja domnevo, da žena pripada komu drugemu kakor pa sama sebi. V bistvu smo suženjski.** (Cl. Anet)
- **Najbolj krepostne ženske skrivajo v sebi nekaj, kar ni nikdar nedolžno.** (Balzac)
- **Čednost ženske je morda vprašanje temperamenta.** (Balzac)
- **Razumljivo je, da si vedno prvi ljubimec neke ženske.** (Th. Gautier)
- **Da nas ženske ljubijo, jim moramo vzbuditi prepričanje, da jih ne poznamo. Ne moremo jih prepričati, da jih moški more poznati in istočasno ljubiti.** (Champfort)
- **V ljubezni znajo ženske vse, česar se ne naučijo.** (Et. Rey)
- **Nagibi, zaradi katerih žena ljubi moškega, so vedno tajni in torej temni.** (H. Bataille)
- **Žena mora v življenju čakati, da jo povabiš v ljubezen, kot čaka v salonu, da jo povabiš na ples.** (A. Karr)
- **Pri osvajanju žensk izgubljajo le sramežljivi moški. One ljubijo hrabre, krepke in hočejo, da jih vzamejo z naskokom.** (Th. Gautier)
- **Žena, ki te hoče resnično odkloniti, se zadovolji z „ne". Ta, ki razlaga, hoče biti prepričana o tem.** (A. de Musset)
- **Resnični Don Juani končajo tako, da gledajo v ženski najhujšega sovražnika in da se razveseljujejo v njihovi nesreči.** (Stendhal)

JEAN PAUL SERGE

Eh, to presneto dvigalo

Odločno sem sklenil, da bom to popoldne šel k zdravniku — specialistu, da bi ugotovil, zakaj mi pri najmanjšem naporu zmanjka sape, zakaj sem tako hitro utrujen in zakaj mi pljuča piskajo kot odsluženi meh.

V hodniku, kjer je stanoval zdravnik, me je pričakalo neprijetno presenečenje: list na vratih je jasno opozarjal: „Dvigalo ne dela."

Do prvega nadtsropja sem še nekako prišel. Ustavil sem se, da bi si malce spočil in da bi — o, kakšna ironija! — zbral sile za naslednje nadstropje.

Do drugega nadstropja sem prišel z odpetim ovratnikom in popolnoma prepoten.

Do tretjega nadstropja sem hodil točno enajst minut, pri čemer ne računam dveh postankov po tri minute.

Na četrto nadstropje sem se povzpel brez moči. Sklenil sem, da si oddahnem in — se vrnem! In vrnil bi se, če ne bi slučajno opazil pred nekimi vrati zaboja. Bil je prazen in vzdržal je mojo težo. Sedel sem na njem in se pošteno spočil. Blagoslavljal sem tistega, ki ga je postavil pred vrata. Hja, če bi bil na vsakem nadstropju takšen zaboj...

Zaradi tega zaboja se mi je zazdelo, da sem se povzpel v peto nadstropje z lahkoto košarkarja. Kot je kazalo, sem bil izvrstno spočit. Tu sem se spomnil, da bi bilo dobro, če bi nosil s seboj praktičen trinožnik. Takšnega, kot ga imajo lovci.

Toda šesto nadstropje se mi je znova krepko maščevalo. Okrog mene se je vse vrtelo. Ne vem ne kdaj in ne kako sem pozvonil pred nekimi vrati in se, brez moči, zavalil v prvi naslonjač!... Pri sebi sem klel oblasti, zakaj dovoljujejo zdravnikom stanovati višje od prvega nadstropja. Zajel sem sapo in dejal:

— Gospod zdravnik, najbrž imam astmo! Sopem za vsako malenkost. Drhtim: noge mi klecajo, da o orglah, ki mi igrajo v prsih, sploh ne govorim...

— Hja, kaj hočete! Vsakega na kak način prizadene! Koga prej, koga pozneje. Kajenju in nekaterim drugim naporom se boste morali pač odreči. Poleg tega pa bi se morali malce ukvarjati tudi s telovadbo, pri jedači in pijači pa postati zmernejši!... Predvsem pa bi morali nositi očala.

— Očala?!

— Da. Naočnike z ustrezno dioptrijo.

— Oprostite, toda kakšno zvezo imajo očala z mojimi orglami v pljučih?

— O, pa še precejšnja zveza je. Kajti, če bi nosili očala, bi videli, da stanuje zdravnik v sosednji hiši!

HEINRICH MANN

NASTOP

Ko je Lea zvedela, da se je njen ljubimec zaročil, je takoj pohitela k njemu.

„Upam, da so to zgolj prazne govorice, ne?"

Viktor je zmignil z ramo:

„Tisto o govoricah ne misliš resno. Saj si vedela. Namignil sem ti bil." Poljubil jo je. „Že večkrat sva se bila ločila in se znova sešla. Sedaj pa se moram poročiti. To nič ne pomeni, sploh ni treba, da bi se med nama kaj spremenilo."

Lea se mu je iztrgala in se mu kot slepa zastrmela v obraz:

„Tako: ti bi se rad oženil, obenem pa imel še mene?"

Viktor je videl, da grozi neurje, iztegnil je roke, toda Lea je pobegnila v kot sobe, vzela iz torbice neko stvar in si jo pritisnila na usta, Viktor jo je v zadnjem trenutku zgrabil za zapestje.

„Pusti to!" je rekel osorno.

„Seveda, saj bi lahko škodovalo tudi tebi!" se je zvonko nasmejala, preden bo bruhnila v jok. Viktor si je roke prekrižal na prsih.

„Pozor, zdaj je nastop joka. Tretje dejanje," je rekel.

Lea je vstala in si popravila lase.

„Saj bi bilo res narobe," je rekla, „da bi tukaj popila strup. Slavna igralka na dan premiere mrtva na tvoji preprogi! Grozno neprijetno zate. Oprosti."

„Nikjer bi mi ne bilo prijetno. Ne na moji preprogi ne kje drugje. Spremil te bom do garderobe. In ne bom umaknil pogleda s tebe," je odločno rekel Viktor.

Na svojemu sedežu v parterju je nezvesti ljubimec premišljeval: „Veš, ljuba punčka, staramo se. Ko sem te spoznal si bila še očarljivo in naivno začetniška. Sedaj si zrela, jaz pa tudi, zato je bolje, da se ločiva. Čeprav bi se midva šele zdaj resnično razumela. Kot v tej igri si tudi v življenju prešla vse troje: ljubila si, trpela, bila prevarana."

Vzdihnil je, nato se je zdrznil. Pozabil je, da je tudi med odmorom hotel paziti nanjo, da si ne bi vzela življenja. Prevzela ga je obupna panika. Zakaj se zastor ne dvigne?

No, zastor se je dvignil. Igrala je, da je srečna. V igri ima dva ljubimca. In prizna, da nobenega ne ljubi. Tudi tistega ne, s katerim je zavestno prevarala prvega. Povedala je le, da je sedaj hladna, in da bo hladna tudi ostala. „Prvi je lahko mislil, da me ima, drugi tudi, celo neki tretji. Toda čigava sem zares? Bilo je in minilo!" Moški bi ji rad oprostil. „Da bi me kasneje toliko bolj gotovo napodil! Kasneje, ko bom brez moči." On zanika. „Seveda bi me! Kogar jaz ljubim, ta me bo pustil!"

Drzno in odkrito igra Lea pred igralci, in samo zato, da ne bi morala znova trpeti. On ji ne more pomagati. In sedaj dokazuje, kako trpi, kaj je že prestala, kaj jo še čaka — odkriva, kaj je življenje. Tanke roke steguje kvišku, joka. Ta ženska z dragocenim telesom, v razkošni obleki, je videti sedaj siromašna, gleda odkrito, zdi se, da je prosojna in da je v nji videti plamen. „Hudiča!" si misli nezvestež v parterju. „Vsa čast tej ženski! Ona napreduje, jaz pa bom nemara propadel v svojem meščanskem zakonu. Le ta ženska me lahko osreči. Jaz naj grem po gobe, ona pa naj triumfira na odru? In z drugimi moškimi trenira svojo duševno moč? Ne, to se ne sme zgoditi!"

Igralka med tem časom pripravlja svoj odhod. Končala je s tem moškim, ga premagala. On je samo sedel sredi viharja, ona pa je zrasla v veličastnosti. Slovo, in njen veliki prizor. Zadnji stisk roke. On roko zavrača, ranjeno je skomignil z ramo. Njene kretnje, njen pogled oboje govori: „No, pa ne!" Vsa njena umetnost je v tem gibu glave.

Posamezniki so hrupno zaploskali, drugače pa je odziv gledalcev bil povprečen: to zadnje odkrivanje čustev množici ni ugajalo. Prvo dejanje je bilo skoraj kot v javni hiši, drugo preveč resno. Čakali so na tretje. Dame so se čutile globoko prizadete spričo drznih oblek glavne junakinje.

Ljubimec je ušel iz dvorane pred drugimi. Igralka se je priklanjala, ko jo je Viktor že čakal v garderobi. Lea se je na smrt utrujena zgrudila na stol.

„Lea," je rekel Viktor, „ne bom se oženil."

„To je moj največji uspeh!" je vzkliknila veselo. „Vendar se moraš oženiti, dragi moj. Kajti jaz sem sedaj končala s teboj. O, kako srečna sem zaradi tega!" je pristavila žalostno, vendar samo zaradi spomina na bolečino, ki je prešla.

Viktorja je zabolelo okrog srca.

„Kaj praviš? Saj ti povem, vse bom žrtvoval!"

„Beži, no!" je odgovorila odločno. „Kaj pa prihodnjič? Misliš, da bom lahko vselej, ko bi me prevaral, igrala tako dobro? Bogve, če bi drugič sploh še pomagalo? Če bi se te tudi takrat mogla rešiti. Danes sem svobodna. Ah, moj najdražji, zdaj si ti na vrsti, da boš trpel!"

Ko je Viktor še omahoval, ali bi kaj rekel je vzkliknila:

„Preoblačenje za tretje dejanje! Zapustite garderobo, prosim vas!"

Avstrijski dogodki

● Čedalje večja zadolžitev

Znani socialistični strokovnjak za gospodarska vprašanja dr. Ernst Veselsky je v zvezi s proračunsko politiko ÖVP-jevske vlade naglasil, da bi spričo proračunskih primanjkljajev, ki grozijo Avstriji v prihodnjih letih, bila nevarna samoprevara, če bi v zvišanju davkov, predvidenem v proračunu za leto 1969, videli ukrepe za ozdravitev državn. gospodarstva. Ne glede na te ukrepe grozi namreč nevarnost, da bo zadolžitev Avstrije do leta 1971 narasla od sedanjih 40 na več kot 60 milijard šilingov.

● Srečanje planincev

Ob koncu minulega tedna so se na Koroškem srečali planinci treh sosednih dežel — Koroške, Slovenije in Furlanije-Julijske krajine. Prireditelj tega srečanja je bila beljaška podružnica Avstrijskega planinskega društva, katere predsednik ravnatelj Wiegele je med gosti iz Slovenije pozdravil predsednika Planinske zveze Jugoslavije dr. Breclja in predsednika Planinske zveze Slovenije dr. Potočnika, zastopnike iz Italije, predsednika avstrijskega društva prijateljev narave bivšega ministra Prokscha, predstavnika našega Slovenskega planinskega društva ing. Kuppra in druge. Ob tej priložnosti so na rojstni hiši slavnega planinca Julija Kugija odkrili spominsko ploščo. Na sprejemu, ki ga je priredila beljaška mestna občina, je deželni glavar Sima naglasil prizadevanja planincev treh sosednih dežel v duhu dobrososedskih odnosov.

● Alkohol — sovražnik družine

Pod geslom „Alkohol — sovražnik družine" je po vsej Avstriji tudi letos poseben teden boja proti alkoholizmu. Ob tej priložnosti so v številnih mestih razne prireditve, ki naj bi prebivalstvu nakazale strašne posledice prekomernega uživanja alkoholnih pijač. Letos je poseben poudarek na posledicah, ki jih ima alkahol za otroke. O konzumu alkoholnih pijač naslednji podatek: samo v letu 1966 je bilo v Avstriji za alkoholne pijače izdanih 10,8 milijarde šilingov.

NOVICE IZ SLOVENIJE

● Razstava v Slovenj Gradcu

Zadnjo nedeljo so v Slovenj Gradcu v prostorih umetnostne galerije odprli kar dve razstavi: razstavo dvanajstih avstrijskih likovnih umetnikov (ki so bili vsi navzoči) ter razstavo ameriškega plakata. Na otvoritveni slavnosti je o pomenu ponovnega srečanja avstrijskih likovnih umetnikov s Slovenj Gradcem govoril tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld. Istega dne je bilo v Slovenj Gradcu tudi športno srečanje štirih obmejnih občin — Labota in Št. Pavla ter Dravograda in Slovenj Gradca.

● Škofja Loka bo slavila jubilej

Leta 1973 bo Škofja Loka slavila svoj tisočletni jubilej. Čeprav je do obletnice še precej časa, so v Škofji Loki že zdaj začeli s pripravami, kajti za veliki praznik nameravajo pripraviti najrazličnejše manifestacije. Po eni strani se bo pripravljalni odbor moral baviti z deli za ureditev mesta in njegove okolice, po drugi strani pa bo treba poskrbeti za brezhiben potek neštetih prireditev. Za jubilej pa bodo izšle seveda tudi razne publikacije, ki naj bi na znanstveni ravni in v poljudni obliki prikazale zgodovino Škofje Loke in njenih prebivalcev.

Sadna drevesca vseh vrst — češpljina in slivna po močno znižanih cenah — jagodičje in vinske trte oddaja drevesnica

MARKO POLZER

p. d. Lazar pri Št. Vidu v Podjuni.

● „Peko" pripravil nove modele

Tovarna obutve „Peko" v Tržiču je za letošnjo jesensko in zimsko sezono pripravila okoli 150 novih modelov moške in ženske obutve, medtem ko so kooperanti omenjene tovarne poskrbeli še za nadaljnjih 80 novih modelov otroške obutve in delovnih čevljev. Tovarna „Peko" pa je skupaj z ljubljanskim podjetjem „Galant" začela izdelovati tudi ženske čevlje in torbice iz enakega usnja, v enaki barvi in z enakimi okraski.

● Uspeh za Elanove smučke

Znana tovarna športnih potrebščin „Elan" pri Begunjah beleži posebne uspehe s svojo proizvodnjo smuči. Samo letos bo tovarna izvozila 120.000 parov smuči, od tega največ v Švico, skandinavske države, Ameriko, Kanado, Francijo, Italijo, Avstrijo in Nemčijo, pa tudi v nekatere vzhodne dežele.

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov). 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljev. — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 26. 10.: 6.05 Vesele melodije — 9.20 Dežela svobode — 10.05 Svet, v katerem živimo — 11.00 Glasbena priznavanja v Avstriji — 13.00 Operni koncert — 14.00 Državni praznik v drugih deželah — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Orkestralni koncert — 16.30 V žarišču — 17.05 Ex libris — 18.00 Evropa poje: Avstrija — 19.00 Državni praznik — 20.15 Portret — 21.00 Avstrijski samostani — 22.10 Srce sveta — 23.10 Majhna nočna glasba.

Nedelja, 27. 10.: 6.05 Vesele melodije — 7.27 Avstrijski teden — 8.05 Teden dni dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Gledališka oddaja — 11.15 Orkestralni koncert — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.05 Magazin znanosti — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.10 „Rensko zlato", opera — 22.10 Štajerska jesen — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 28. 10.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Po sledeh stare Avstrije — 20.00 Dunajska šola — 20.30 Koncert sezone — 22.10 Evropa in njeni gospodarski prostori — 22.45 Medicinsko mesečno poročilo — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 29. 10.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Leopold Andrian — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.35 Pogled v umetnostne revije — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Spectrum Austriae — 21.00 Avstrijska državna ustava — 21.25 Klavirsko delo Franza Schuberta — 23.20 Eksperimentalna glasba.

Sreda, 30. 10.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Tuji pripovedniki — 17.10 Kvanti, molekule, življenje — 17.30 Mladinska redakcija — 18.30 Svetovni dan varčevanja — 19.35 Življenje s knjigami — 20.00 Orkestralni koncert — 21.30 Naš planet kot del sončnega sistema — 22.10 „Paul Temple in zadeva Conrad" — 23.10 Mednarodna tribuna skladateljev.

Četrtek, 31. 10.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Karl Immermann — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.35 Kulturno-politične perspektive — 19.45 Šansoni — 20.00 Na poti po Evropi: Južna Tirolska — 21.00 Sonatina — 21.15 Aktualna tema — 23.10 London-Pariz-Rim.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo - 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 26. 10.: 6.05 Olimpijske igre — 6.35 Ljudska glasba — 7.35 Pisani zvoki — 8.05 Slavnostna zborovska glasba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Avstrijski mirozov — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Pisano sobotno popoldne — 18.30 Avstrijska zgodovina v pesmih — 19.00 Praznički šport — 19.30 Godba na pihala — 20.10 Za oko in uho — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 27. 10.: 6.05 Olimpijske igre — 6.35 Pesmi in viže iz alpske dežele — 7.57 Avstrijski teden — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Novi val — 18.15 Pisane note — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Bodite naš gost — 21.30 „Andante parodibilie".

Ponedeljek, 28. 10.: 5.05 Godba na pihala — 9.30 Širni pisani svet — 11.00 Godci, zaigrajte — 13.05 Tedenski komentar — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Nova koroška pesem — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Glasba je naš konjiček — 19.15 In kaj mislite vi — 20.10 Ljubezen v dežju, glasbena veseloigra.

Torek, 29. 10.: 5.05 Začetek dneva z godbo na pihala — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.30 Ljudske pesmi in viže iz Pomeranskega — 11.00 Mala hišna glasba — 13.45 Za koroško mladino — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.25 Zabavni koncert.

Sreda, 30. 10.: 5.05 Pihalna godba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Znanstvene knjige — 11.00 Kongres pleše — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 O težavah pri pisanju in branju — 15.15 Koroško pesništvo — 15.30 Koroška včeraj in danes — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Kulturni problemi Koroške — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 20.10 Avstrijska je zvezna država: Nižja Avstrijska — 21.15 Staroavstrijska slikanica.

Četrtek, 31. 10.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Priljubljene melodije — 9.30 Dežela ob Dravi — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 1. 11.: 6.35 Ko greš skozi dolino — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Glasbeni spomini — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert z Wilhelmom Rudniggerjem — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Rudolf Kattnig — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajska glasba — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Praznički šport — 19.30 Aktualna poročila — 20.10 Zdaj pride čas dolgih večerov — 21.15 Prijatelji, življenje je vredno življenja — 22.25 Štajerska akademija.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 26. 10.: 7.00 Naš državni praznik.

Nedelja, 27. 10.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 28. 10.: 14.15 Informacije — Kmetijska oddaja — 18.00 Za najmlajše.

Torek, 29. 10.: 14.15 Informacije — Od tedna do tedna na Koroškem — Športni mozaik.

Sreda, 30. 10.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Vrhunska dela violinske literature.

Četrtek, 31. 10.: 14.15 Informacije — Zborovska glasba — Osamljenost sodobnega človeka.

Petek, 1. 11.: 7.00 Duhovni nagovor — Za vse svete.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 26. 10.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Narodno-zabavna glasba — 9.50 Naš avtostop — 12.10 Iz opusa Maije Bravničarja — 12.40 Srbske „gradske" pesmi — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 V vedrem ritmu — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Poje zbor „Jože Heřmanko" iz Maribora — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Francija Puharja — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 27. 10.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Dopoldanska srečanja — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Vedri zvoki — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.05 Operni koncert — 15.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Zabavna glasba in šport — 17.30 Radijska igra — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer — 23.15 Zaplešimo.

Ponedeljek, 28. 10.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Skozi „Letne čase" Petra I. Čazkovskega — 12.40 Koncert pihalnih orkestrov — 14.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 14.35 Voščila — 15.40 Zbor „Svetozar Marković" iz Novega Sada — 17.05 Iz opere „Jevgenij Onjegin" — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Lidija Kodrič — 20.00 Jugoslovanska glasbena tribuna — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.

Torek, 29. 10.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Zabavna glasba — 12.10 Poje mezzosopranistka Bogdana Stritar — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Glasbeno udejstvovanje mladih — 14.25 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Poje Tatjana Gros — 20.00 Radijska igra — 21.15 Deset melodij, deset pevcev — 22.15 Jugoslovanska glasbena tribuna — 23.15 Plesni orkestri in ansambli RTV Ljubljana, Zagreb in Beograd.

Sreda, 30. 10.: 8.00 Skladbe Blaža Arniča — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Iz albuma skladb za mladino — 9.45 Ženski vokalni kvartet — 12.10 Med popularnima domačimi koncertantnimi deli — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za oddih — 14.35 Voščila — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odskočna deska — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Lahko noč z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 31. 10.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Iz simfonične in operne glasbe — 12.10 Iz opere „Veronika Deseniška" — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Revija mladinskih zborov — 14.25 Operetne melodije — 15.40 Pianistka Hilda Horakova — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Iz naših studiov — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Poje Irena Kohont — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Komorno-glasbeni večer — 23.15 Nočni vrtiljak zabavnih zvokov.

Petek, 1. 11.: 6.00 Dobro jutro — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.45 Skladbe za mladino — 9.05 „Postoj kdor mimo greš" — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Slovenske partizanske in umetne zborovske pesmi — 11.15 Koncert lahke simfonične glasbe — 12.10 Odlomki iz slovanskih oper — 13.15 Od melodije do melodije — 14.05 Narodne iz slovenskih pokrajin — 15.00 Spominska srečanja v Sloveniji — 17.05 Vedno lepe melodije — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Od Bacha do Bartoka — 19.15 Klavir v ritmu — 20.00 Jugoslovanski zbori pojo — 20.30 Obiski pri velikih orkestrih — 21.15 Odaja o morju in pomorščakih — 22.15 Sodobna simfonična literatura — 23.15 Lahko noč z godali.

Kmetje — pozor!

Kmečka gospodarska zadruga v Globasnici naznanja, da prevzame vsako površino žetve ter vsako količino sušenja koruze po najugodnejši ceni. Koruzo bo zadruga tudi okupovala.

Sporočilo velja vsem članom in vsem, ki se zanimajo za naš strojni krožek!

Informacije ter navodila daje dnevno poslovodja v Globasnici, telefon 0-42-36 23-1-04 ali pa 23-1-05.

Zveza rejcev pincgavskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi prihodnji sejem v torek 29. oktobra 1968 s pričetkom ob 9.30 uri v Lienzu. Na sejem bodo prignali 200 krav in telic, ki so vse proste tbc in bangove bolezni ter cepljene proti slinavki in parkljevki.

Sejem bo nudil ugodno priložnost za nakup visoko kvalitetnih plemenskih živali.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 26. 10.: 14.00 Olimpijske igre — 16.35 Za otroke — 16.45 Za mladino — 17.45 Kontakt — 18.05 Državni praznik — 20.15 Čas v sliki — 20.30 Shakespeare: Beneški trgovec — 23.10 Čas v sliki — 23.20 Olimpijske igre.

Nedelja, 27. 10.: 14.00 Olimpijske igre — 16.30 Glasba ne pozna meja — 17.30 Srečanje z živalmi — 18.00 Nedeljska pripovedka — 18.30 Oknar — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Strahovi, družinska drama — 22.00 Vroče četrt ure — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Olimpijske igre.

Ponedeljek, 28. 10.: 18.00 Francoščina — 18.25 Poročila — 18.30 Zaključek olimpijskih iger — 19.00 Zaljubljen v čarovnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, očarljivostjo in melono — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Španec na dvoru kralja Arturja.

Torek, 29. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Poročila — 18.30 Človek v vesolju — 19.00 Mala vaška komedija — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem — 21.00 Münchenska komedija — 22.20 Čas v sliki.

Sreda, 30. 10.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Zarah Leander — 11.45 Telešport — 17.00 Pavliha — 17.40 Mednarodni mladinski magazin — 18.25 Poročila — 18.30 Kultura aktualno — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Očarljiv zarobljenec — 21.50 Max Reinhardt — 23.00 Čas v sliki.

Četrtek, 31. 10.: 10.00 Za dan verčevanja — 11.00 Zlato — 11.30 Resen kalendarij — 12.00 Na obisku pri Arnoldu Clementschitschu — 18.25 Poročila — 18.30 Šport — 19.00 Decernat M — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Hobby, komedija — 21.30 Jour fixe — 22.30 Čas v sliki.

Petek, 1. 11.: 17.00 Za otroke — 17.30 Za mladino — 17.55 Knjižni kotiček — 18.45 Poslikana kmečka skrinja — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Orfej in Evridika, opera — 21.35 Čas v sliki — 21.45 Luč ljubezni, materinska usoda.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 26. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 14.55 Poročila — 15.00 Olimpijske igre — 18.15 Poročila — 18.20 Robin Hood — 19.20 S kamero po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Glasbena oddaja — 22.00 Osvajalci — 22.50 Kažipot — 23.05 Poročila.

Nedelja, 27. 10.: 9.10 Oddaja za madžarsko manjšino — 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Filmska matineja — 14.20 Poročila — 14.25 Olimpijske igre — 18.30 Kažipot — 19.05 Serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 28. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 15.00 Konec olimpijskih iger — 16.10 Angleščina — 16.45 Oddaja za madžarsko manjšino — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 Poljudno znanstveni film — 17.55 Po Sloveniji — 18.25 Otrok ogledalo staršev — 18.50 Reportaža — 19.20 Vokalno instrumentalni solisti — 19.40 Pošta — 20.00 Dnevnik — 20.35 Kuba, drama.

Torek, 29. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.45 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.40 Francoščina — 17.25 Risanke — 17.40 Znanost in mi — 18.10 Torkov večer z ljudskimi godci — 18.40 Gospodarstvo in gospodarjenje — 19.05 Svet na zaslonu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

Sreda, 30. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 17.05 Oddaja za madžarsko manjšino — 17.20 Poročila — 17.25 Oddaja za otroke — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Pisani trak — 19.05 Zabavno glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Serijski film — 22.25 Poročila.

Četrtek, 31. 10.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Avstralske pravljice — 17.30 Oddaja za otroke — 18.00 Po Sloveniji — 18.20 Naši zbori — 18.45 Kalejdoskop — 19.05 Humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Gramatiziran roman — 21.35 Kulturne diagonale — 22.35 Poročila.

Petek, 1. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 11.30 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 17.50 Filmi s festivala „Šport in turizem" — 18.20 Glasbeni zaslon — 19.05 Ples v črnem, slovenske žalostinke — 19.35 Niso samo rože rdeče — 20.00 Dnevnik — 20.50 Balada o trobenti in oblaku, slovenski film.

PEČI

NA DRVA
PREMOG
OLJE

V NAJVEČJI IZBIRI

Podjunski trgovski CENTER
bratje RUTAR&Co

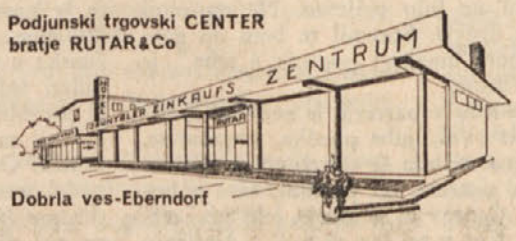

Dobrla ves-Eberndorf